

Zdravotní prevence, bezpečné chování v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí

Jakub Zakravač

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jakub Zakravač**
Osobní číslo: **L16505**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Zdravotní prevence, bezpečné chování v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí**

Zásady pro vypracování:

- 1. Z dostupných zdrojů zpracujte teoretickou část z oblasti zdravotní prevence a bezpečného chování v různých životních situacích.**
- 2. Provedte dotazníkové šetření a následně zpracujte a provedte analýzu dat v problematice zdravotní prevence a bezpečného chování.**
- 3. Na základě výsledků analýzy navrhnete případné změny a opatření ke zlepšení zdravotní prevence a bezpečného chování.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] ERBEN, Karel. Homocystein, civilizační choroby a biochemické zdraví. 1. vyd. Praha: Bondy, 2015, 195 s. ISBN: 978-80-905866-7-3.

[2] MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. Výchova ke zdraví. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 291 s. Pedagogika. ISBN: 978-80-247-2715-8.

[3] ČELEDOVÁ, Libuše a Rostislav ČEVELA. Výchova ke zdraví: vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 126 s. ISBN: 978-80-247-3213-8.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Ivan Princ

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2019

V Uherském Hradišti dne 30. listopadu 2018

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15.5.2019

Jméno a příjmení studenta: Jakub Zakravač

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce pojednává o zdravotní prevenci a bezpečném chování během mimořádných událostí. Teoretická část je zaměřena na základní pojmy ochrany obyvatelstva, druhy mimořádných událostí, prevenci a evakuaci.

Praktická část obsahuje dotazníkové šetření, které se týká mimořádných událostí, bezpečného chování a zdravotní prevence.

Klíčová slova:

Prevence, mimořádná událost, evakuace, chování, bezpečnost, integrovaný záchranný systém

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with health prevention and safe behavior during emergencies. The first theoretical part is focused on basic concepts of population protection, types of emergencies, prevention and evacuation.

The practical part contains a questionnaire survey concerning emergencies, safety behavior and healthy prevention.

Keywords:

Prevention, emergency, evacuation, behavior, safety, integrated rescue system

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval všem, kteří mi pomohli při tvorbě mé bakalářské práce. Nejvíce vděku patří mému vedoucímu bakalářské práce Ing. Ivanu Princovi, který mi radil s odbornou literaturou a udával směr mé bakalářské práce. Dále pak všem 100 respondentům, kteří mi pomohli s praktickou částí tím, že mi vyplnili dotazník. Na závěr bych chtěl poděkovat své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
2 HISTORIE A VÝVOJ OCHRANY OBYVATELSTVA	13
2.1 CIVILNÍ PROTILETECKÁ OCHRANA OD ROKU 1935 DO ROKU 1938.....	13
2.2 OBDOBÍ ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY	14
2.3 OBDOBÍ 1949 AŽ 1989.....	14
2.4 OD ROKU 1990	14
3 ZDRAVOTNÍ PREVENCE	16
3.1 VÝZNAM PREVENCE	16
3.2 OČKOVÁNÍ	16
3.3 EPIDEMIOLOGICKÁ OPATŘENÍ.....	18
4 ZABEZPEČENÍ OCHRANY OBYVATELSTVA	20
4.1 ORGÁNY A INSTITUCE ODPOVĚDNÉ ZA IZS A OCHRANU OBYVATELSTVA	21
4.2 VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA	21
5 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	24
5.1 POŽÁRY.....	24
5.2 POVODNĚ	25
5.3 SESUVY PŮDY.....	26
5.4 TERORISMUS	27
6 EVAKUACE	29
7 CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY	31
7.1 HLAVNÍ CÍL	31
7.2 POUŽITÉ METODY	31
7.3 OMEZENÍ PRÁCE	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	33
8.1 ANALÝZA RESPONDENTŮ	33
8.2 VYHODNOCENÍ OTÁZEK DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	36
9 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	53
9.1 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ INFORMOVANOSTI.....	53
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
SEZNAM OBRÁZKŮ	61
SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Ochrana obyvatelstva se snaží reagovat na potřeby dnešní doby. Řeší hlavně otázku, jak chránit obyvatelstvo v případě vzniku mimořádné události. V dnešní době přibývá těchto hrozeb a to i kvůli čím dál více „populárnímu“ terorismu.

Vždy je obtížné vybrat to, jak se během mimořádných událostí chovat, protože je to vždy velice individuální a nezáleží pouze na tom, o jakou mimořádnou událost se jedná, ale také na tom, kde se nacházíme a s kým tam jsme. Připravenost na takové situace je velmi potřebná, protože mohou pomoci i malé detaily, o kterých nemusí všichni vědět, proto je nemůžou ani použít. Když je obyvatelstvo dobře připraveno na řešení krizové situace a ví, co v danou chvíli dělat, tak nedochází ke zbytečnému šíření paniky, která může celou situaci ještě zkomplikovat.

Zdravotní prevence patří neodmyslitelně k základům našich životů. Spousta lidí zastává názor, že je lepší nemocem předcházet, než jimi následně trpět. Existují totiž pravidelné a preventivní zdravotní prohlídky. Člověk se může cítit, že je zcela zdravý, ale díky těmto zdravotním prohlídkám u lékařů, může zabránit něčemu, co by mělo v důsledku až fatální následky.

Denně jsme v naší zemi vystaveni infekčním onemocněním, aniž bychom si to uvědomovali. Kolik z běžných občanů dojíždí každý den za prací nebo do školy autobusy, vlaky nebo metrem? A kolik z nich může mít v sobě nějakou tu infekci? To nevíme, ale naštěstí existují prostředky, jak se těmto onemocněním vyhnout. Začíná to u obyčejného mytí rukou, když z hromadné dopravy přijdeme do zaměstnání či školy, pokračuje to přes zdravý životní styl a končí u očkování, které patří k nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Pro účely této práce je potřeba si na začátek vysvětlit několik pojmů. V této kapitole se zaměřím na pojmy, které souvisí se zdravotní prevencí a bezpečným chováním v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí.

Prevence

Stejně důležité jako následky katastrof a havárií odstraňovat, je těmto škodám potřeba předcházet. Preventivní opatření pro různé mimořádné události jsou odlišná a záleží na druhu a rozsahu události. [4]

Mimořádná událost

Jedná se o škodlivé působení sil a jevů, které vyvolává člověk svou činností. Do mimořádných událostí patří nejen přírodní vlivy, ale také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí. Tyto události vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [5]

Záchranné práce

Činnost, která vede k odvrácení nebo omezení bezprostředního rizika mimořádnou událostí, . Jedná se hlavně o ochranu ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí. [5]

Likvidační práce

Likvidační práce slouží k odstranění škod a následků, které způsobila mimořádná událost.[5]

Živelná pohroma

Je způsobena přírodními živly, mezi které řadíme zemi, vodu, vzduch a oheň. Tyto zmíněné živly ničí a ohrožují určité území a obyvatelstvo na daném území. Tyto přírodní pohromy provází lidstvo už od samého počátku. [19]

Druhy živelních pohrom

Živelní pohromy dělíme podle toho, kde se vyskytují. Dělíme je do tří kategorií. První z nich je ta, kdy pohroma vzniká pod zemským povrchem. Zde můžeme zařadit například zemětřesení a sopečné výbuchy. Druhou kategorií jsou pak ty pohromy, které vzniknou na zemském povrchu. Tam se řadí sesuvy půdy, povodně, tsunami, požáry, dlouhotrvající

sucha, sněhové kalamity, mrazy, náledí apod. Třetí, zároveň poslední kategorií, jsou pohromy, které vznikají nad zemským povrchem. Mezi ně patří tornáda, cyklony, bouře anebo třeba dopady meteoritů. [5]

Havárie

Jedná se o mimořádnou událost, která vznikla v souvislosti s provozem technických zařízení, nebo s výrobou, skladováním a přepravou nebezpečných látek. [4]

Katastrofa

Náhle vzniklá mimořádná událost velkého rozsahu, kdy řešení situace může být úspěšné jen tehdy, uplatní-li se koordinovaný postup záchranných složek pod řízením správních úřadů a obcí. Z hlediska počtu zraněných a zasažených je katastrofou mimořádná událost, při níž je více než 50 postižených bez rozdílu počtu mrtvých, těžce zraněných či lehce zraněných. [4]

Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva je definována jako plnění úkolů civilní ochrany, mezi které patří především varování, evakuace, ukrytí a také nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. [6]

Integrovaný záchranný systém

Jedná se o koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a na likvidačních a záchranných pracích. [6]

Krizové řízení

Jedná se o součást jakéhokoliv řízení. Je to prevence vzniku možných situací, příprava a následně zvládnutá kritická situace. [21]

Terorismus

Terorismus má spoustu definic, ale jednou z nejčastějších je ta, že se jedná o plánované, promyšlené a politicky zaměřené násilí, které je zaměřeno na nezúčastněné osoby. Cílem terorismu je dosažení vytyčených cílů. [22]

2 HISTORIE A VÝVOJ OCHRANY OBYVATELSTVA

V následující kapitole se budu zabývat historií a vývojem ochrany obyvatelstva. Zaměřím se především na vývoj tří fází a to na civilní protileteckou ochranu, civilní obranu a v neposlední řadě na současný stav ochrany obyvatelstva.[2]

2.1 Civilní protiletecká ochrana od roku 1935 do roku 1938

11. duben 1935 je v kalendáři zapsán jako den, kdy byl přijat zákon č. 82 o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Tento zákon je považován za stavební kámen organizované ochrany obyvatelstva v našich zemích. Za jeden z hlavních faktorů přijetí tohoto zákona můžeme považovat nástup nacismu v sousedním Německu, protože se od nacistů dalo očekávat, že své si budou chtít prosadit všemi možnými způsoby.

Pasivní obrana byla zaměřena především na získávání základních informací o ochraně před leteckými útoky, když by hrozila válka. Tento pojem můžeme rozdělit na tři části a to na mírové období, období po vyhlášení leteckého poplachu a na dobu po ukončení leteckého poplachu. [2]

Mírové období

V mírovém období příprava zahrnovala různé přednášky, kurzy a cvičení protiletecké ochrany. Dále se pak pořizovaly plynové masky, se kterými se následně učili lidé zacházet. Lidé si dále připravovali budovy jako potencionální úkryt. Utěšňovali okna a dveře, dělali nouzové osvětlení a zatemňovali prostory budov. Dále pak pořizovali lékárníčky a připravovali nouzové zásoby jak vody, tak i potravin.

Doba po vyhlášení leteckého poplachu

Co nastalo po vyhlášení leteckého poplachu? Lidé se schovali do svých krytů, kde zavřeli okenice a zatáhli závěsy, které měli už předem nachystané. S sebou si vzali zásoby vody a potravin na dobu jednoho dne. Byl zákaz vycházení ven a stání u oken, proto s sebou měli i nouzové zavazadlo. [2]

Po ukončení leteckého poplachu

Po ukončení leteckého poplachu byli lidé varováni, aby dbali své opatrnosti při pohybu v místech bombardování. Jestli-že někdo našel nevybuchlou minu, tak ji musel nahlásit. Než se lidé vrátili do svých domovů, museli je prohlédnout, zda není stavba po bombardování narušena. [2]

2.2 Období za 2. světové války

Řízení civilní protiletectké ochrany přešlo roku 1940 na protektorátní policii, která zabezpečovala součinnost ostatních složek a to především Červeného kříže a požárních jednotek. Roku 1941 byly všechny složky protektorátní civilní protiletectké ochrany podřízeny říšským složkám pořádkové policie a následně byly začleněny do říšské protiletectké ochrany Luftschutz, což byla protiletectká ochrana obyvatelstva za protektorátu Čechy a Morava a bylo tomu tak až do osvobození.

Po roce 1946 probíhala průběžná likvidace protiletectké ochrany. Což mělo za důsledek, že v tomto období neposkytovala československá protiletectká ochrana skoro žádnou ochranu pro své občany. Během tohoto období se likvidovaly různé ochranné stavby a zařízení. [3]

2.3 Období 1949 až 1989

Vývoj po roce 1948 zásadně ovlivnil obsah civilní ochrany. Zejména v oblasti mediálně-technického zabezpečení, personální bezpečnosti a také její principy. Civilní ochrana se opírala především o národní výbory a o národní hospodářství. Datum 13. července 1951 si pamatujeme v důsledku přijetí Vládního usnesení o civilní obraně, kde bylo přílohou Nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně. [3]

Civilní obrana spadala pod Ministerstvo vnitra a byla tvořena dvěma částmi. První z nich byla část vojenská, které náležely územní štáby CO, zařízení CO a vojenské útvary CO. Druhou, nevojenskou část pak tvořily služby CO, organizace a jednotky CO. [3]

V období 1955 - 1977 probíhala tzv. masová příprava obyvatelstva k civilní obraně, která měla za úkol informovat obyvatelstvo např. o protichemické ochraně a první pomoci. [2]

15. ledna 1958 bylo přijato Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé, které tak vystřídalo vládní usnesení z roku 1951. První den roku 1976 byla civilní obrana převedena z Ministerstva vnitra do působnosti Ministerstva obrany. [3]

2.4 Od roku 1990

Předělávání civilní obrany bylo zahájeno začátkem roku 1990 a to ve snaze vytvořit nový a moderní systém s názvem ochrana obyvatelstva. 17. března 1993 bylo přijato Usnesení č. 126, ve kterém se nacházelo Opatření civilní ochrany České republiky. Civilní ochrana

nahradila 21. prosince 1992 pojem civilní obrana. Rozhodnutí vlády z roku 1997 o budování systému ochrany obyvatelstva bylo zásadní. Následně pak vedlo k vydání tzv. krizových zákonů. Od 1. ledna 2001 spadá civilní ochrana opět pod Ministerstvo vnitra.

Roku 2002 byla přijata Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015. O rok později, tedy v roce 2003 byla schválena Bezpečnostní strategie České republiky. [3]

3 ZDRAVOTNÍ PREVENCE

Mezi nejzákladnější zdravotní prevenci patří bezpodmínečně očkování, o kterém se dozvíme v této kapitole. Nezapomeneme samozřejmě ani na nemoci, vůči kterým se můžeme očkovat buď u nás, nebo v zahraničí.

Spousta lidí zastává názor, že je lepší nemocem předcházet, než jimi pak trpět. Jsou si vědomi toho, že preventivní opatření a pravidelné zdravotní prohlídky vedou ke zvýšené kvalitě života a zároveň k jeho prodloužení. [18]

3.1 Význam prevence

Hlavní význam primární prevence je ovlivnění známých negativních faktorů, které způsobují onemocnění. Primární prevence má také za cíl snížení počtu těchto chorob. [13]

Sekundární prevence vyhledává raná stadia onemocnění a rizikových skupin populace. Jejím hlavním cílem je snížení úmrtnosti. [13]

Terciární prevence se začíná využívat až ve stádiu, kdy jsou příznaky nemoci plně rozvinuty. Cílem terciární prevence je obnovit zdraví tak, aby organismus optimálně fungoval. [17]

Denně jsme v naší zemi vystaveni hrozbám infekčního onemocnění. Lidský organismus tak prochází neustále zkouškou, ve které musí obstát proti nemocem. Mezi prevencí patří zdravý životní styl, očkování, umývání rukou apod.

3.2 Očkování

Jedním z nejvýznamnějších objevů medicín patří bez váhání očkování. Díky tomuto objevu se lidstvu podařilo překonat mnoho infekčních nemocí, které končily až smrtí.

Jak vlastně takové očkování funguje? Podání očkovací látky aktivuje imunitní systém organismu na různých úrovních. Jedná se vlastně o simulaci přirozené infekce, která je kontrolována prostřednictvím bezpečného antigenu, což je částice, která navodí aktivaci imunity u každého lidského organismu.

Očkovací vakcíny v dnešní době musí podstupovat přísná kritéria, na které dohlíží nestranné medicínské kapacity. Výrobci vakcín musí prokázat, zda látka opravdu funguje a také to, že není člověku nebezpečná.

Očkování dětí povinnou vakcínou u nás patří mezi nejvyšší na světě, ale co se týče volitelných vakcín, za které musíme platit, tak to patříme pod evropský průměr. Většinou se totiž lidé nechají naočkovat až v době, kdy se nemoc vyskytne v jejich okolí. [10]

V České republice patří mezi nejvyhledávanější očkování proti klíšťové encefalitidě. Jelikož se infikovaná klíšťata vyskytují prakticky po celém území republiky, s očkováním by neměl váhat nikdo z občanů, kteří preferují aktivní životní styl. Do této skupiny spadají turisté, sportovci, cyklisté anebo lidé, kteří venčí své domácí mazlíčky.

Dalším typem očkování je očkování proti chřipce. Jedná se o virové onemocnění, na které v České republice umírá více lidí než např. u dopravních nehod. Nepletme si chřipku s rýmou, protože skutečná chřipka vás natolik oslabí, že budete jenom ležet v posteli s vysokou horečkou a budou vás bolet svaly a klouby.

Třetí nejvíce zastoupenou vakcínou u nás je vakcína proti rakovině děložního čípku. Touto zákeřnou nemocí se u nás ročně nakazí až 1000 žen a zhruba polovina z nich, bohužel, rakovině podlehne. [1]

Očkování při cestách do zahraničí

V současnosti je povinné očkování proti žluté zimnici při cestách, kde se vyskytuje. Očkování smí provádět očkovací středisko, které to má povoleno zákonem. Zároveň tato očkovací centra vydávají mezinárodní očkovací průkaz. [15]

Dalším typem očkování, která jsou doporučena při cestování do zemí, kde není hygiena na zrovna vysoké úrovni, jsou očkování proti virové hepatitidě A. Proti hepatitidě A se očkuje při delší době pobytu (2 – 3 týdny). Proti hepatitidě B se očkování doporučuje také, protože se přenáší pohlavním stykem a krví. Člověk tak může být infikován i při ošetření v tamních zdravotnických zařízeních. [15]

Co se týče oblastí, které leží v subtropickém a tropickém pásmu, tak velkým rizikem je pro naše zdraví malárie, která se projevuje horečkou, zimnicí, bolestí kloubů, pocením a člověk trpí silnými křečemi. Některé případy malárie končí smrtí. Na tuto tropickou nemoc neexistuje žádná účinná očkovací látka, proto se jako prevence podávají léky. [16]

3.3 Epidemiologická opatření

Epidemie je rozsáhlá nákaza velkého počtu lidí na daném území a za určitou dobu. [7]

Doba trvání epidemie je ovlivněna hned několika faktory, mezi které můžeme zařadit virulenci mikroorganismu, což je schopnost způsobit onemocnění. Dále pak počet osob, které byly infekci vystaveny anebo inkubační doba dané infekce.

Cílem opatření je likvidace nebo potlačení výskytu nemocí mezi lidmi. Co se týče infekčních nemocí, optimálním cílem je snížení výskytu na minimum a trvalé udržení příznivé epidemiologického stavu.

Protiepidemická opatření jsou zaměřena na jednotlivé složky přenosu. Jedná se o eliminaci zdroje, přerušení cesty přenosu a také o zvýšení odolnosti organismu osob. [12]

Karanténa

Nejpřísnějším protiepidemickým opatřením je karanténa, která má za úkol úplnou a bezpečnou izolaci osob a likvidaci všech typů přenosných onemocnění.

Karanténa zahrnuje, jak už jsme si řekli, bezpečnou izolaci od ostatního obyvatelstva, dále pak pro osoby v karanténě platí absolutní zákaz opouštění karanténního prostoru. Vstup do těchto prostor je umožněn pouze osobám v individuálních ochranných oděvech, které byly naočkovány proti dané infekci.

Karanténa se ruší po uplynutí maximální doby inkubace, která se počítá ode dne, kdy byl poslední pacient přijat do izolace a po provedení konečné ohniskové dezinfekce. [14]

Izolace

Jedná se o oddělení osoby, která onemocněla infekční nemocí, po dobu nakažlivosti od jiných osob. Obvykle se izolace provádí hospitalizací pacienta, aby byl přenos infekce na osoby, které by infekci šířily dále, omezen nebo úplně znemožněn. [28]

Observace

Krizové štáby vyhláší pro napadené obyvatelstvo režim observace v případě, že je obyvatelstvo biologicky napadeno. Za zasaženou biologickou agens se považují jak osoby, které se v kontaminovaném prostoru nacházejí, tak i ty, které se v kontaminovaném prostoru pohybovaly, byly v kontaktu se zasaženými osobami, nebo přišly do styku s kontaminovanou vodou a potravinou. [14]

Na základě výsledků specifické detekce může být observace po dezinfekci v ohnisku napadení zrušena, případně může pokračovat. Pro napadené obyvatelstvo může být vyhlášena karanténa. Observace se vyhláší hned při nespecifické detekci biologického napadení.

Zahrnuje omezení vjezdu a výjezdu kontaminovaným prostorem, zákaz vyvážení materiálů, aniž by byl dezinfikován, dále je posílen zdravotnický dohled nad zasaženými osobami, dekontaminaci všech raněných a nemocných a neodkladnou profylaxi v zasažených oblastech. Dbá se také na zvýšení zdravotnické a hygienické kontroly nad sanitárními opatřeními v kontaminovaných prostorech. [14]

4 ZABEZPEČENÍ OCHRANY OBYVATELSTVA

Následující kapitola se zabývá orgány a institucemi, které jsou odpovědné za integrovaný záchranný systém a ochranu obyvatelstva.

Aby obyvatelstvo dovedlo žít běžný život a úspěšně překonávat situace, které mohou nastat z ničeho nic a ohrožovat naše zdraví, životy, majetek a životní prostředí, musí být zajištěno odpovídající právní prostředí, dále pak záchranný systém, který bude účinný a bude mít ve svých řadách odborně vyškolené záchranáře a řídicí pracovníky. Samozřejmě je moderní a hlavně účinná technika.

Druhý rok 20. století je považován za začátek pozitivních změn v této oblasti v naší republice. Civilní ochrana přešla z působnosti Ministerstva obran do působnosti Ministerstva vnitra. Platnost nabyly tzv. krizové zákony, kterými byly vymezeny úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na mimořádné události a při provádění likvidačních a záchranných prací. [5]

Odpovědnost za integrovaný záchranný systém a ochranu obyvatelstva spadá, jak jsme si řekli na začátku kapitoly, pod Ministerstvo vnitra. Hasičský záchranný sbor ČR byl zřízen zákonem č. 238/2000 Sb. Základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel, majetek před požáry a poskytovat pomoc při mimořádných událostech.

Hasičský záchranný sbor České republiky tvoří generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, které je součástí Ministerstva vnitra. Plní úkoly v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému.

Dále pak máme hasičské záchranné sbory krajů, které mají stejné úkoly, jenom je rozdíl v tom, že je plní vůči svým krajům. [5]

Integrovaný záchranný systém

Během provádění záchranných a likvidačních prací jsou jednotky integrovaného záchranného systému připraveny poskytnout okamžitou pomoc obyvatelstvu, které je zasaženo mimořádnou událostí. Tyto jednotky můžeme dělit do dvou kategorií.

První z nich jsou základní jednotky IZS, kde patří Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí, zdravotnická záchranná služba a v neposlední řadě i Policie České republiky. [5]

Mezi ostatní složky IZS patří např. obecní policie, bezpečnostní služby, havarijní a pohotovostní služby, mezi které spadají plynárenské, vodní a elektrikářské služby. Ostatní složky IZS dále doplňují neziskové organizace a občanská sdružení jako Český červený kříž a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. [5]

4.1 Orgány a instituce odpovědné za IZS a ochranu obyvatelstva

Ústřední správní úřad

Ústřední správní úřad zpracovává koncepci HOPKS, plán nezbytných dodávek, uplatňuje u Správy státních hmotných rezerv požadavky na jejich vytvoření, dále kontroluje přípravu HOPKS u právnických a podnikajících fyzických osob, které jsou zapojeny do nouzového hospodářství a systému hospodářské mobilizace. Zajišťuje nezbytné dodávky pro zajištění výkonu státní správy za dobu krizových stavů, pro podporu ozbrojených sil, pro záchranné sbory a zdravotnické záchranné služby. [25]

Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu je stálým pracovním orgánem, který má za úkol koordinovat problematiku bezpečnosti České republiky. Dále se podílí na návrzích opatření k jejímu zajišťování. Tvoří ji předseda vlády, dalšími členy jsou podle rozhodnutí členové vlády. Prezident republiky se může účastnit schůzí a projednávat s nimi danou problematiku. [26]

Ústřední krizový štáb

Jedná se o pracovní orgán vlády, který slouží k řešení krizových situací. Jeho úkolem je připravovat návrhy na řešení nastalých krizových situací, koordinovat, sledovat a následně vyhodnocovat opatření, které přijala vláda a ministerstva. Je aktivován předsedou vlády a má 36 členů, kterými jsou náměstci ministrů a představitelé významných úřadů. [27]

4.2 Varování obyvatelstva

Následující kapitola se týká varování obyvatelstva během mimořádných událostí.

Varování obyvatelstva můžeme popsat jako komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření, které zabezpečují včasné předání informací o mimořádné události, která nám buď hrozí a nebo už nastala. [14]

Většina zemí se snaží vytvořit co možná nejlepší podmínky k tomu, aby minimalizovaly následky mimořádných událostí, které nás mohou ohrozit jak na životech a zdraví, ale také

na majetku. Varování obyvatelstva je jedním z prvotních opatření před hrozícím nebezpečím, kterým mohou být např. povodně, havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí, zemětřesení, požáry a další. [5]

Základní kameny jednotného systému varování a informování se váží k roku 1991. Tento systém tvoří síť poplachových sirén, soustava center vyrozumění, soustava dálkového vyrozumění, kde spadá doprava signálu a informací mezi centry. Co se týče infrastruktury pro ovládání sirén a vyrozumění osob, tak to zajišťuje soustava místního vyrozumění. [9]

Všeobecná výstraha

Kolísavý tón sirény, který trvá 140 vteřin, můžeme slyšet od 1. listopadu 2001 na území naší republiky vždy, když může dojít nebo došlo k ohrožení životů a zdraví obyvatel důsledku mimořádné události. [5]

Po zaznění signálu následuje mluvená tísňová informace, která sděluje obyvatelům údaje o nastalé mimořádné události a opatření k ochraně obyvatelstva. Lidé mohou být informováni i sdělovacími prostředky, jako je rozhlas, televize atd. [9]

Když uslyšíme tento tón, tak si urychleně hledáme místo, kde se můžeme ukrýt. Tato zásada ovšem neplatí, pokud se jedná o mimořádnou událost typu povodeň. Co se týče typu úkrytu, tak platí pravidlo, že nejbližší budova je ta správná. [5]

Požární poplach

Další signál, který slouží ke svolávání jednotek požární ochrany je požární poplach. Nejedná se sice o varovný signál, ale i tak vlastně lidé mohou poznat, že něco hrozí. Oproti všeobecné výstraze se požární poplach vyhláší přerušovaným tónem po dobu 60 vteřin. V současné době je na našem území přes 5000 sirén, které pokrývají 85 % obydleného území ČR.

Existuje několik typů sirén. Mezi nejmodernější patří elektronické, opatřené hlasovým modulem. Dále pak elektrické rotační, které mají přijímač dálkového ovládání. V neposlední řadě jsou využity i místní rozhlas, které umožňují jak vysílání varovných signálů, tak i hlasové informace o mimořádných událostech. [9]

Ověřování provozuschopnosti JSVV

Ověřování provozuschopnosti jednotného systému varování a vyrozumění se provádí každou 1. středu v měsíci v pravé poledne a to akustickou zkouškou. Hlavními úkoly tohoto

ověření se funkčnost koncových prvků varování, zjištění, zda je pokryto potřebné území, zdokonalení připravenosti obsluhy a také připravenost obyvatelstva.

Zkouška se provádí za pomoci „Zkušebního tónu“. Jedná se o trvalý tón s délkou 140 vteřin. [14]

5 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Mimořádnou událost lze chápat jako škodlivé působení sil a jevů, vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy a havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí. Tyto události vyžadují záchranné a likvidační práce. Obecně lze za mimořádnou událost považovat náhlou závažnou událost, která způsobila narušení stability systému s možným ohrožením jeho bezpečnosti nebo existence. Mimořádné události se klasifikují podle mnoha různých kritérií a oborů, ve kterých se tento pojem používá. [5, 8]

5.1 Požáry

Požár lze charakterizovat jako nežádoucí a zpravidla neovladatelné hoření, který pro nás představuje velké nebezpečí a řadí se mezi jeden z nejničivějších živlů. Požár může vznikat i z nedbalosti, neopatrnosti nebo dokonce z úmyslu člověka. Jedná se často o druhotný účinek mimořádné události, nehody, havárie nebo technické poruchy. [4]

Předcházení požárům

Mezi povinnosti fyzických osob při požární ochraně patří povinnost počínat si tak, aby nedošlo k požáru a to zejména při manipulaci s elektrickými spotřebiči, plynovými a tepelnými spotřebiči. Při skladování a používání hořlavých nebo jinak požárně nebezpečných látek dodržovat předpisy týkající se zákazů používání na vyznačených místech. [4]

Systém stabilních hasicích zařízení je využívá především na ochranu technologií, objektů a prostorů. Jedná se o včasný zásah při vypuknutí požáru. Systém stabilních hasicích zařízení je totiž pevně zabudován v objektu a je schopen automaticky začít hasit. Skládá se z hasicího média, rozvodu potrubí, ovládacího zařízení, hasicích trubic a ústředny. [20]

Měli bychom se také vyvarovat neopatrnosti, která by k požáru vedla. Musíme vědět, kde se například v domácnosti nebo v práci nachází vybavení z hlediska požární ochrany. Tím mám na mysli například hasicí přístroj, vědra na vodu anebo také únikové východy. [4]

Postup v případě požáru

Každá fyzická osoba je povinna provést patřičné opatření pro záchranu ohrožených osob během požáru. Dále pak uhasit požár, jestli je to možné, nebo provést opatření k jeho rozšíření. Ohlásit událost na tísňovou linku na číslech 150 nebo na 112. Na výzvu velitele zásahu je fyzická osoba povinna poskytnout osobní pomoc jednotce požární ochrany. [4]

5.2 Povodně

Povodeň chápeme jako zvýšení hladiny vody, která se následně rozlije po zemském povrchu. K povodním může vést například sezónní zvyšování vnitrozemských vod, vzednutí vod během bouřek nebo přetečení odvodňovacích či kanalizačních systémů, které je způsobeno silným deštěm. [4]

Druhy povodní

Povodně dělíme na několik druhů. První z nich jsou přívalové povodně, které vznikají po intenzivních dešťových přívalech. Nejčastěji se s nimi setkáváme v pouštních a polopouštních oblastech, ale mohou nastat i na místech, kde je nedostatečné vsakování vody do půdy.

Druhým typem povodní jsou jednoduché povodně, které mají pouze jedno maximum. Způsobují je krátké, avšak vydatné deště, které mají i několik set milimetrů srážek za pár dní.

Složité povodně mají několik maxim a jejich doba trvání může být až několik týdnů. Tento typ povodní může nastat, jsou-li srážky rozloženy na několik dnů a jejich intenzita se výrazně mění.

Dalším typem jsou přirozené povodně, které nastávají kvůli pravidelným změnám meteorologických podmínek. Můžeme tam zařadit tání sněhu, monzunové deště anebo ucpání řečiště ledovými krami. [14]

Zvláštní povodně způsobuje kritická situace na vodním díle, které vede až k protržení hráze. K takovým situacím může dojít kvůli technické příčině, silnému zemětřesení, letecké havárii, válečnému konfliktu anebo jako teroristický útok. [14]

Velké povodně

Asi nejničivější povodní byla v roce 1939 povodeň v Číně. O život tehdy přišlo asi půl milionu obyvatel Číny. Další miliony obyvatel byly ohroženy kvůli následnému hladomoru po povodni.

V roce 1997 přišly ničivé povodně i k nám do České republiky. Byly způsobeny kvůli dlouhotrvajícím regionálním srážkám, které zaplavily velkou část Moravy a východní Čechy. Na hydrometeorologické stanici Šance v povodí řeky Odry tehdy spadlo 602 mm srážek. Proto se také povodně roku 1997 staly tak extrémními, neboť dosavadní český rekord, který byl 451 mm srážek, byl překonán na dalších 3 místech.

Na Lysé Hoře se naměřilo 571 mm, ve Frenštátu pod Radhoštěm 481 mm a na Rejvízu 479 mm srážek. Na Šanci a na Lysé Hoře bylo tak za pouhé čtyři letní dny více srážek, než v našem hlavním městě za celý rok. Tato událost měla na svědomí 50 lidských životů, 80 000 obyvatel muselo být evakuováno, 536 obcí bylo touto ničivou povodní zasaženo a celkové škody se vyšplhaly na neuvěřitelných 63 miliard Kč. [19]

Ochrana před povodněmi

Ochranu dělíme na preventivní opatření, bezprostřední ochranu před živlem a na opatření po povodni. Do prevence můžeme zahrnout plánovací činnost, do které spadá zpracování povodňových plánů, stanovení zátopových oblastí a příprava účastníků povodňové ochrany. Do prevence můžeme zařadit i dlouhodobé akce, které jsou spjaty s výstavbou budov, využití půdy, zalesňování svahů a tvorbu kanálů a nádrží.

Nejstarší a zároveň jednou z nejdůležitějších ochran je stavba hrází. V hrázích mohou být nainstalovány uzavíratelné propusti, díky kterým se voda vpouští zpět do koryta řek. Stavba hrází bývá zpevněna cihlami, kameny nebo betonem. Velmi často se používají pytle s pískem při bezprostředním nebezpečí.

Během doby povodí zahrnuje bezprostřední ochrana činnost předpovědní, povodňové služby a hlásné povodňové služby. Dalšími, neméně důležitými činnostmi, jsou varování při nebezpečí povodně, hlídkové služby, povodňové zabezpečení a následné likvidační práce.

Nesmíme zapomenout ani na opatření po povodni, které je také důležité. Jedná se o obnovení povodí, u kterého byla narušena funkčnost. Jestli-že nastanou další deště, hrozí nám nebezpečí záplav. V takovém případě budeme varování pomocí místního rozhlasu, zvukem sirén, popř. z televize nebo internetu a rádia. Jakmile dostaneme pokyn k evakuaci, v co možná nejkratší době se dostavíme na určené místo. S sebou budeme mít evakuační zavazadlo, ke kterému se dostaneme v následující kapitole. [4]

5.3 Sesuvy půdy

Stabilita svahu se může porušit v důsledku přírodních procesů, nebo díky lidské činnosti. Takovou aktivitu nazýváme „sesuvy půdy“. Sklon svahu, který je náchylný k sesuvu půdy, je zpravidla větší než 22 stupňů. Zvýšený obsah vody v půdě napomáhá k nestabilitě svahu. [4]

Klasifikace

Sesuvy půdy dělíme do tří kategorií. První z nich jsou pomalé sesuvy půdy, kde je rychlost několik desítek cm za rok. Tuto kategorii poznáme podle ohýbajících se stromů. Nezpůsobují náhlé škody, ale mohou přejít v rychlejší sesuvy. Středně rychlé sesuvy půdy poznáme podle toho, že rychlost je v metrech za hodinu. Jedná se o většinu sesuvů. Nejničivější jsou rychlé sesuvy půdy, které mají až katastrofální následky na lidských životech. Rychlost je v desítkách km za hodinu a většinou není čas na evakuaci. [4]

Příklady sesuvů půdy

V roce 1881 se ve Švýcarsku daly do pohybu bloky břidlic. Příčinou sesuvu bylo neodborné založení lomu. To mělo za následek proud, který byl 1,5 km dlouhý a 0,5 km široký. Během tohoto sesuvu půdy v Elmu byly zničeny dvě osady a o život přišlo 115 lidí.

Dalším známým sesuvem půdy byla událost v roce 1966 v Aberfanu ve Walesu, kde zahynulo 121 lidí. Příčinou byl propad haldy, které vyrostly v okolí hornického města, avšak nikdo tomu nevěnoval dostatečnou pozornost. Okraj města byl zasypán do výšky 60 m.

Roku 1970 se v Peru pod Huascaránem zřítily sněhokamenitá lavina, která měla rychlost až 400 km za hodinu. Důvodem tohoto neštěstí bylo zemětřesení. Lavina zavalila dvě města

a o život 31. května přišlo 21 tisíc lidí. Mezi oběti patří i naše horolezecká expedice. [4]

Ochrana před sesuvy půdy

Ačkoliv bylo v České republice zaznamenáno přes 5000 sesuvů půdy, tak zatím nebyl ani jeden z případů tak ničiví, že by se řadil do kategorie katastrofálních.

Nejúčinnější ochranou je prevence. Jedná se např. o zachycení a odvedení povrchové vody, umělou úpravu terénu, kotvení svahů, stavbu opěrných stěn nebo o výsadbu zeleně. [4]

5.4 Terorismus

Terorismus je odvozen z latinského slova *terrere*, což je do českého jazyka překládáno jako strašný anebo hrozný. Teroristé používají k vyvolání strachu nebo jakéhosi respektu násilí, které je bývá zpravidla požíváno proti nezúčastněným osobám. Teroristé dosahují svých cílů za pomoci strachu ve společnosti. [22]

Druhy terorismu

K teroristickým útokům dochází z různých příčin. Každý je jinak motivován, požadují různé požadavky a právě proto je velmi obtížné tyto druhy terorismu definovat.

Můžeme je dělit podle motivů a to např. na náboženský terorismus, který je považován za největší hrozbu současného století, protože cíle jeho útoků jsou vybírány bez rozdílu. Často je spojován etnickým původem. Dalším typ teroristických útoků je založen na politické motivaci. Jedná se o boj proti politickému systému a jeho cílem je zastrášení daného obyvatelstva nebo společnosti, ve kterém se nejedná o prosazování náboženství nebo o materiální hodnoty. Naopak kriminální terorismus je zacílen především na získání materiálních hodnot. Mezi tento typ terorismu řadíme např. drogové kartely, obchod se zbraněmi anebo vydírání. [23]

Největší teroristické útoky

Mezi největší a nejznámější teroristické útoky patří koordinovaná akce, která se stala 11. září 2001. Útočníci z teroristického hnutí al-Káidy unesli čtyři civilní letadla, se kterými narazil do Pentagonu a dvou budov Světového obchodního centra. Tento teroristický čin si vyžádal 3047 životů. [24]

6 EVAKUACE

Evakuace obyvatelstva patří mezi základní způsoby ochrany obyvatelstva. Zabezpečuje zejména přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků, jako jsou materiály, stroje nebo zařízení, v daném pořadí priority, z ohroženého místa na bezpečné.

Kromě pracovníků, kteří se podílejí na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo vykonávají ohrožené oblasti jinou neodkladnou činnost, podléhají všechny ostatní osoby evakuaci. K ochraně těch, kteří se na evakuaci podílejí, se plánují a provádějí nezbytná ochranná opatření. [1]

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo slouží pro případ, že budeme muset opustit byt kvůli vzniku náhlé mimořádné události. Jako evakuační zavazadlo můžeme použít běžné cestovní zavazadlo, jako např. batoh, kufr nebo cestovní brašnu, které budou označeny visačkou se jménem a adresou.

Toto zavazadlo musí obsahovat základní trvanlivé potraviny, nejčastěji konzervy, dále pak misku na jídlo nebo ešus, příbor, nádobu na pitnou vodu, nůž, šití, svítilnu, spací pytel, náhradní oblečení a obuv. Nesmíme zapomenout i na osobní doklady, peníze, cennou dokumentaci, knihy anebo společenské hry, abychom si zkrátili dlouhé chvíle. [2]

Dělení evakuace

Evakuaci můžeme rozdělit z hlediska rozsahu opatření do dvou kategorií a to na evakuaci objektovou a evakuaci plošnou.

Evakuace objektová zahrnuje obyvatelstvo jedné nebo menšího počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů a dalších objektů.

Evakuace plošná zahrnuje obyvatelstvo dané části nebo celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru.

Evakuace plošná se plánuje a provádí jako evakuace všeobecná (živelné pohromy a průmyslové havárie), nebo jako částečná (vojenské ohrožení).

Všeobecné evakuaci podléhají všechny osoby. Částečné evakuaci podléhají pouze některé osoby, nebo skupiny osob, které vyžadují zvýšenou péči. Do těchto skupin lidí spadají děti do 6 let s individuálním doprovodem, děti od 6 let do 15 let se společným doprovodem, pacienti zdravotních lůžkových zařízení a osoby tělesně postižené.

Dále evakuaci dělíme podle doby trvání a to na evakuaci krátkodobou a dlouhodobou.

U první evakuace, tedy u krátkodobé, se nepřipravuje náhradní ubytování, protože ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opouštění domova. U této varianty jsou opatření k nouzovému přežití obyvatelstva prováděna v omezeném rozsahu. Postižení dostanou deky, teplé nápoje apod.

Evakuace dlouhodobá se využívá v době, kdy musí obyvatelé opustit své domovy na minimálně 24 hodin. Pro evakuované osoby, které přišly o svůj domov a nemají kam jít (chata, příbuzní, je zřízeno nouzové ubytování.

Dále se můžeme setkat s evakuací přímou, která je prováděna bez předchozího ukrytí osob a s evakuací s ukrytím. Ta se využívá v době, kdy už byly evakuované osoby ukryty a po snížení prvotního nebezpečí.

Podle způsobu realizace můžeme evakuaci dělit na samovolnou a řízenou.

Samovolná evakuace je proces, který není řízen a obyvatelstvo během nebezpečí jedná podle svého vlastního uvážení. Představitelé, kteří jsou zodpovědní za evakuaci, se snaží získat kontrolu nad průběhem samovolné evakuace.

O evakuaci řízenou se jedná v tom případě, kdy je řízena představiteli zodpovědnými za evakuaci a pracovními orgány, kteří mají evakuaci na starost. Osoby se mohou přemisťovat jak s využitím vlastních prostředků, tak i pěšky nebo s využitím dopravních prostředků hromadné přepravy. [1]

Evakuace s ukrytím

Obyvatelstvo se během mimořádných událostí může ukrýt buď do improvizovaných anebo stálých úkrytů.

Improvizované úkryty se používají v době, kdy není možné využít úkryty stálé. Budují se k ochraně obyvatelstva především před účinky světelného a tepelného záření, pronikání radiace, proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení anebo před kontaminací radioaktivního prachu.

Stálé úkryty, které slouží k ukrytí obyvatelstva, jsou trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb. Úkryty jsou většinou zapuštěné pod úroveň terénu. Na území naší republiky se nachází asi 5178 stálých úkrytů. Největší počet úkrytů je samozřejmě v hlavním městě Praze, nejméně pak v Libereckém a Jihočeském kraji. [3]

7 CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Prvním krokem při zpracování bakalářské práce je určit si hlavní síle. Dále pak zvolit vhodné metody ke zpracování.

7.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě informací zpracovat analýzu dat problematiky a na základě toho navrhnout případné změny a opatření ke zlepšení aktuálního stavu. Pro splnění hlavního cíle byl určen dílčí cíl. Tímto dílčím cílem bylo zpracovat a analyzovat formou dotazníkového šetření

7.2 Použité metody

Pro teoretickou část byly použity následující obecné metody:

- **Metoda historická** – byla použita při zpracování teoretické části. Metoda umožnila sledovat vývoj ochrany obyvatelstva.
- **Metoda analytická** – důležitou podstatou je zkoumání více předmětů jako jednoho celku. Analýza předpokládá posuzování všech dílčích částí jako jeden velký komplex.
- **Metoda indukce** – byly zjištěné fakta a z nich obecné závěry.
- **Metoda analogie** – byla použita pro formulaci a podporu argumentace.

Pro praktickou část byla využita metoda dotazníkového šetření.

7.3 Omezení práce

K ohrožení obyvatelstva může dojít při vzniku mimořádných událostí všech typů – jak naturogenních, tak antropogenních. Z důvodu velkého rozsahu typů prevencí na konkrétní mimořádné události, jsem pro praktickou část zvolil jen zdravotní prevenci.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

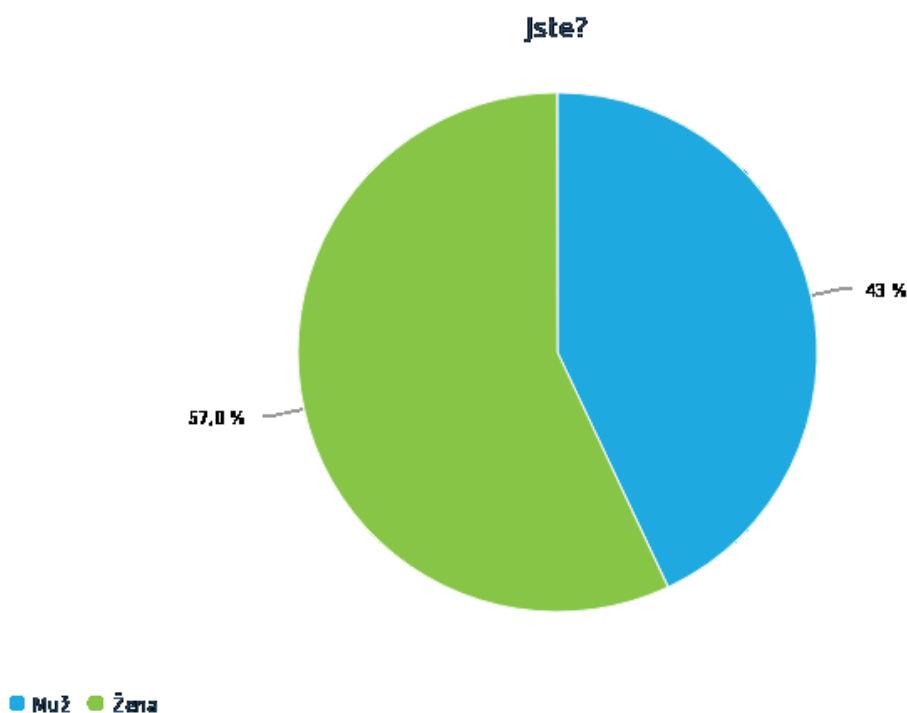

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Pro praktickou část bakalářské práce bylo využito anonymního internetové dotazníkové šetření, které obsahoval 20 otázek. Dotazník byl zaměřen na to, jaké mají respondenti povědomí o základech ochrany obyvatelstva, bezpečném chování při mimořádných situacích a jaké mají povědomí o zdravotní prevenci.

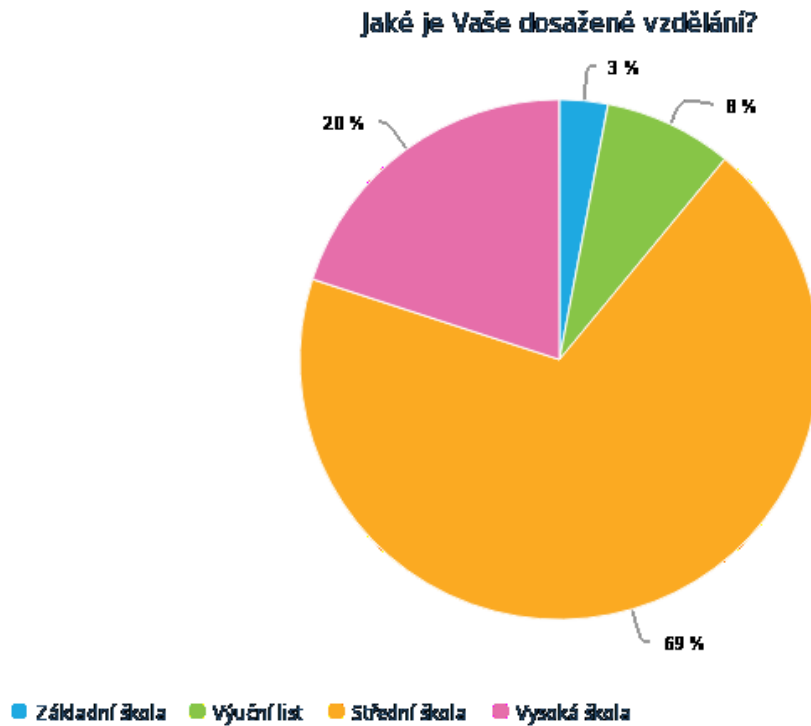
8.1 Analýza respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 100 respondentů, kteří odpovídali na 15 otázek, týkajících se základních vědomostí a znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva. Do dotazníkového šetření se zapojilo 57 žen a 43 mužů, jak lze konstatovat dle grafu č. 1.

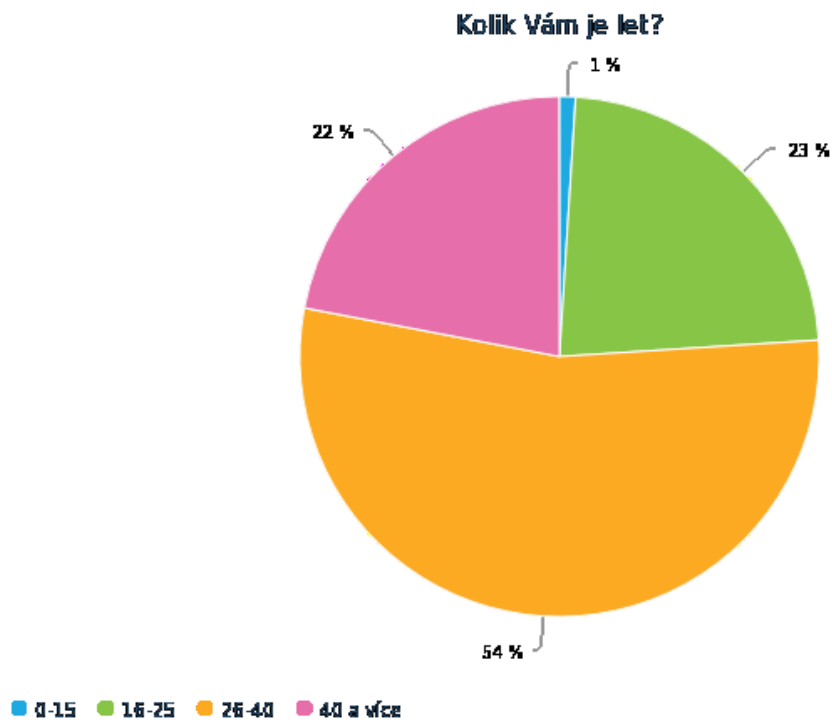
Graf č. 1 Otázka č. 1: Jste?

Další otázkou pro respondenty byla otázka, která se týkala jejich dosaženého vzdělání. Středoškolského vzdělání má dosaženo 69 % dotázaných. Vysokoškolského vzdělání pak 20 %, střední odborné učiliště absolvovalo 8 % respondentů a pouhé 3 % mají základní vzdělání.

Graf č. 2 Otázka č. 2: Vzdělání

Třetí otázka se týkala věku respondentů. Nejpočetnější skupinou byli respondenti ve věku 26 až 40 let, kterých bylo 54 %. Na druhém místě byli lidé ve věku 16 až 25 let s 23 %. O 1 % méně zastupuje skupina respondentů ve věku starších než 40 let. Pouhý jeden respondent odpovídal otázky a bylo mu méně než 15 let, jak můžeme vidět na grafu č. 3.

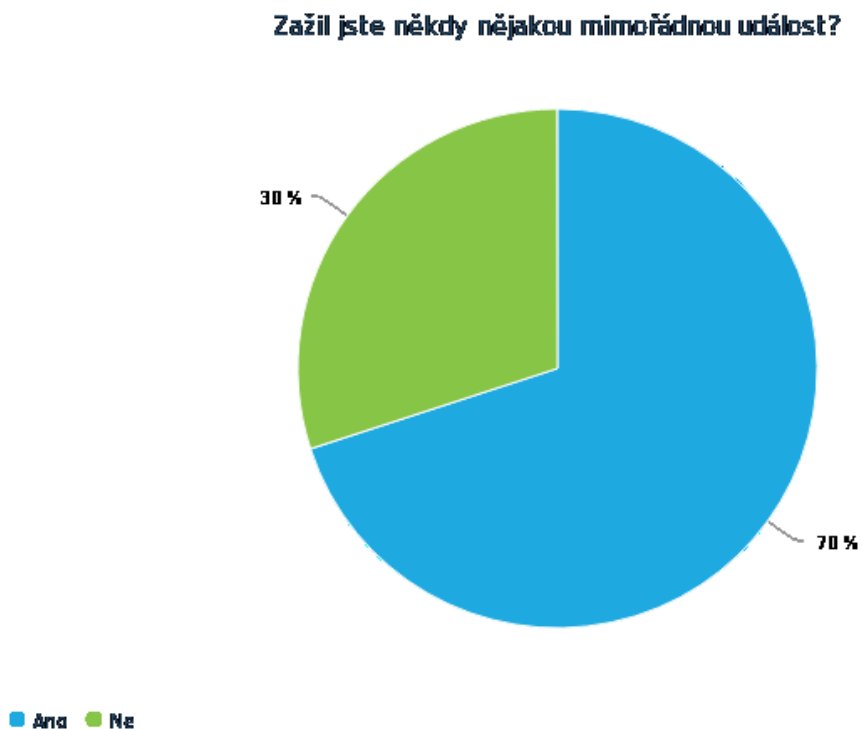

Graf č. 3 Otázka č. 3: Věk

8.2 Vyhodnocení otázek dotazníkového šetření

Otázka č. 4 - Zažil jste někdy mimořádnou událost?

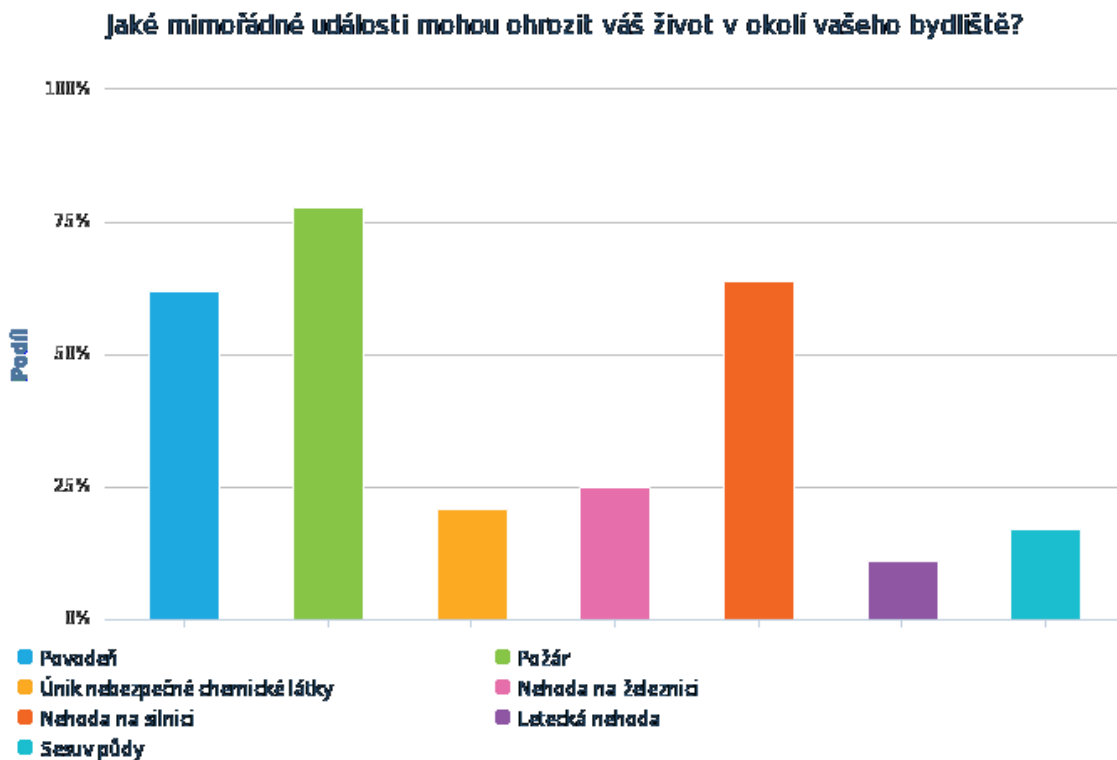
Čtvrtou otázkou dotazníkového šetření a zároveň první otázkou, která se týkala mimořádných událostí a ochrany obyvatelstva, byla otázka, zda-li někdo z respondentů zažil nějakou mimořádnou událost. Ze sta dotázaných odpovědělo 70 %, že zažilo mimořádnou událost. 30 % z respondentů mělo to „štěstí“, že žádnou nezažilo.

Graf č. 4 Otázka č. 4 : Prožití MU

Otázka č. 5 - Jaké mimořádné události mohou ohrozit váš život v okolí vašeho bydliště?

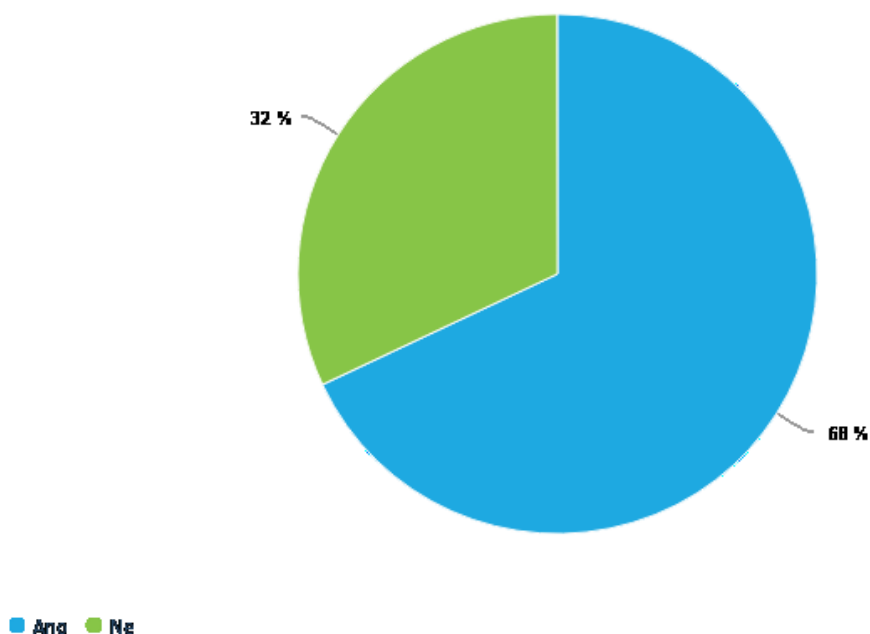
Otázka č. 5 zjišťovala, které mimořádné události mohou ohrozit jejich životy v okolí bydliště. 100 dotázaných mohlo zvolit i více možností. Na výběr byly možnosti jako povodeň, požár, únik nebezpečné chemické látky, nehoda na silnici, nehoda na železnici, letecká nehoda a sesuv půdy. Nejvíce odpovědí bylo na mimořádnou událost typu požár, kterou zvolilo 78 % dotázaných. Na druhém místě byla nehoda na silnici s 64 hlasy. O dva hlasy méně dostaly povodně. Dále pak byla nejčastěji zvolena možnost mimořádné události typu nehody na železnici s 25 %. Mezi nejméně možné pak patří únik nebezpečné chemické látky s 21 %, sesuvy půdy se 17 % a možnost letecké nehody zvolilo pouze 11 % dotázaných.

Graf č. 5 Otázka 5: MU v okolí bydliště

Otázka č. 6 - Byl/a jste seznámen/a během vašeho studia s mimořádnými událostmi?

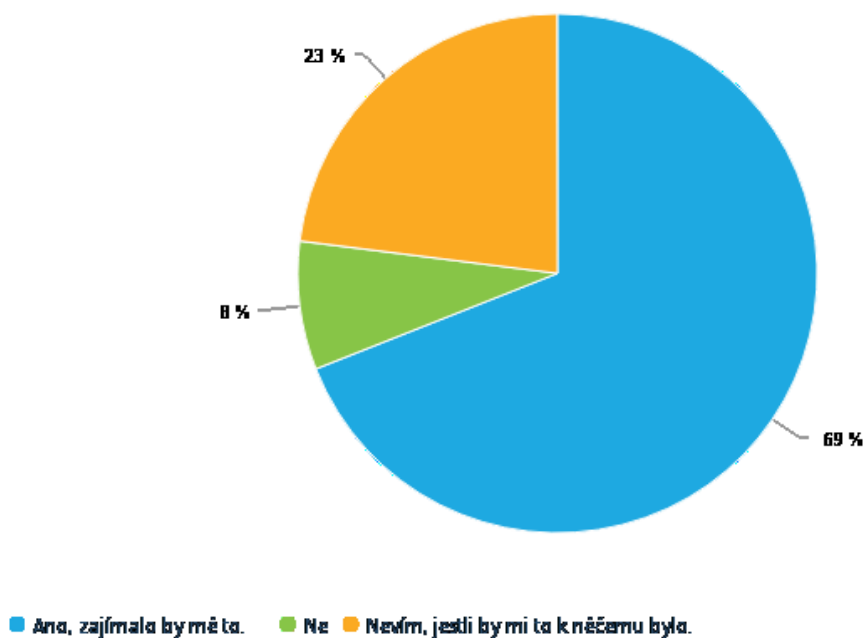
V otázce č. 6 jsem se dotázaných ptal, zda-li během jejich doby studia, byli seznámeni s tím, co jsou mimořádné události. Více než dvě třetiny dotázaných odpovědělo, že bylo seznámeno s mimořádnými událostmi.

Byl/a jste seznámen/a během vašeho studia s mimořádnými událostmi?

Graf č. 6 Otázka č. 6: Seznámení s MU

Otázka č. 7 - Dozvídali byste se rádi nové informace o postupech chování v případě mimořádné události a o preventivní činnosti s ní spojenou?

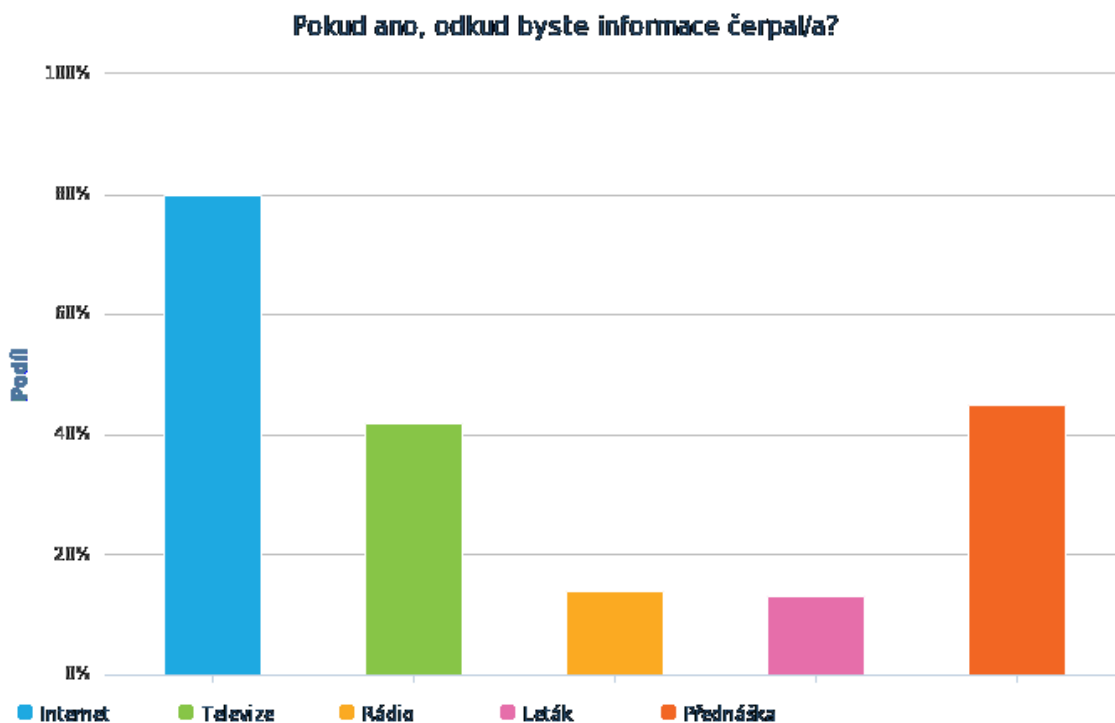
Otázka č. 7 zjišťovala, zdali by stáli o nové informace, které by obsahovaly to, jak se má člověk chovat a jak má postupovat během mimořádných událostí a jak těmto událostem předcházet. Ze sta respondentů by tuto informovanost přivítalo 69 %. Možnost, že by tyto informace přivítali, ale neví, jestli by jim to k něčemu bylo, zvolilo 23 %. Ti, kteří by se nové informace nechtěli nebo nepotřebovali dozvědět, bylo 8 %.

Dozvídali byste se rádi nové informace o postupech chování v případě mimořádné události a o preventivní činnosti s ní spojenou?

Graf č. 7 Otázka č. 7 Nové informace

Otázka č. 8 - Pokud ano, odkud byste informace čerpal/a?

Otázka č. 8 navazuje na předchozí otázku. Dotazoval jsem se respondentů, odkud by informace ohledně prevence a chování při mimořádných událostech čerpal. Dotazovaní mohli zvolit i více odpovědí a to z možností internet, televize, rádio, leták anebo přednáška. Na prvním místě se, jak se dalo očekávat, umístil zdroj informací z internetu, který zvolilo 80 % respondentů. Skoro polovina (45 odpovědí) dotázaných zvolila možnost přednášky, což mne celkem překvapilo. Jako třetí nejčastější možnost byla zvolena varianta informovanosti obyvatel z televize, ke které se přiklonilo 42 % respondentů. Přístup k informacím z rádia zvolilo 14 %. O procento méně si dotázaní zvolili letáčky.

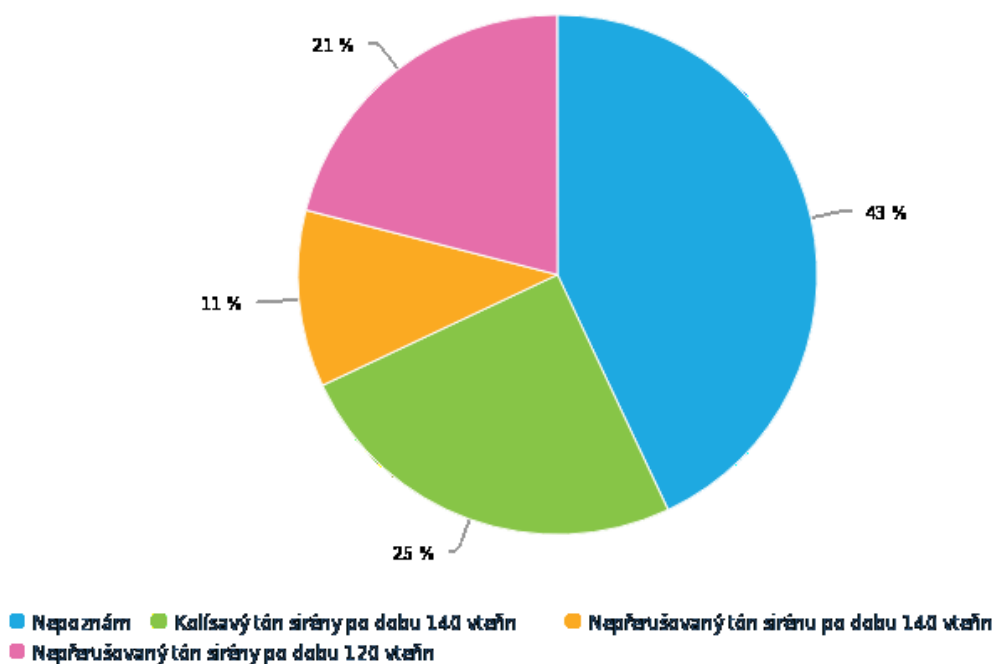

Graf č. 8 Otázka č. 8: Čerpání informací

Otázka č. 9 - Poznáte, který signál je správný pro „všeobecnou výstrahu“?

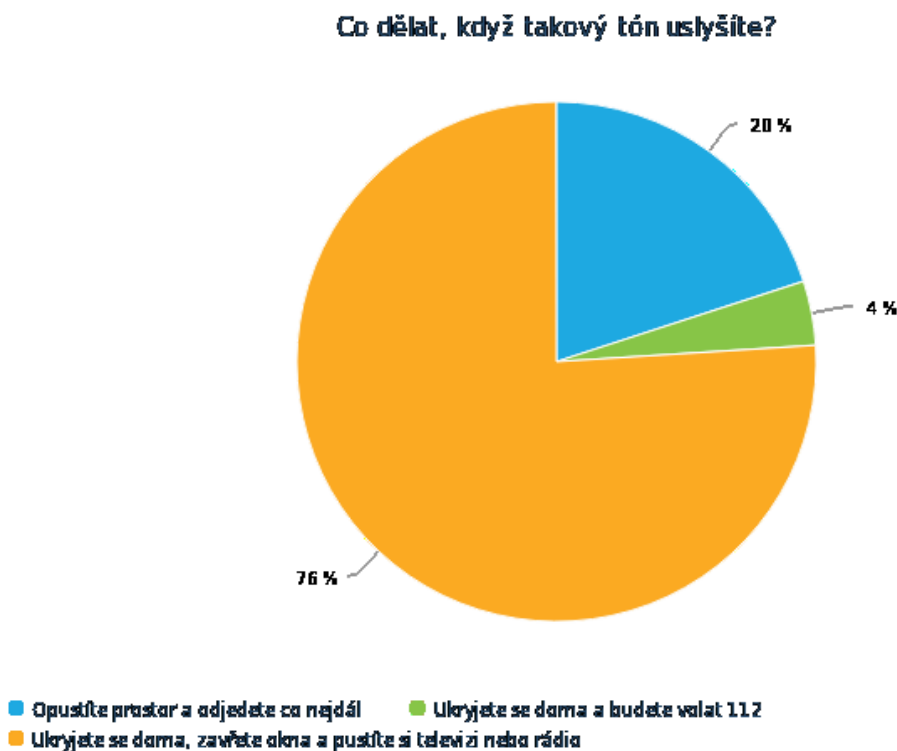
V této otázce jsem se ptal respondentů, zdali poznají signál, který označuje „všeobecnou výstrahu“. Jako možnosti byli čtyři varianty a respondent mohl odpovědět pouze jednou možností. Správná odpověď byla samozřejmě ta, že se jedná o kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin, kterou zvolil každý čtvrtý respondent. Nejpočetnější odpovědí byla možnost, že dotázaný nepozná signál pro „všeobecnou výstrahu“. Více než pětina respondentů zvolila špatně možnost, že se jedná o nepřerušovaný tón sirény po dobu 120 vteřin. Dalších 11 % zvolilo sice správnou dobu, kterou siréna trvá, nicméně zvolili i tu variantu, kde se jednalo o nepřerušovaný tón sirény.

Poznáte, který signál je správný pro "všeobecnou výstrahu"?

Graf č. 9 Otázka č. 9: Všeobecná výstraha

Otázka č. 10 - Co dělat, když takový tón uslyšíte?

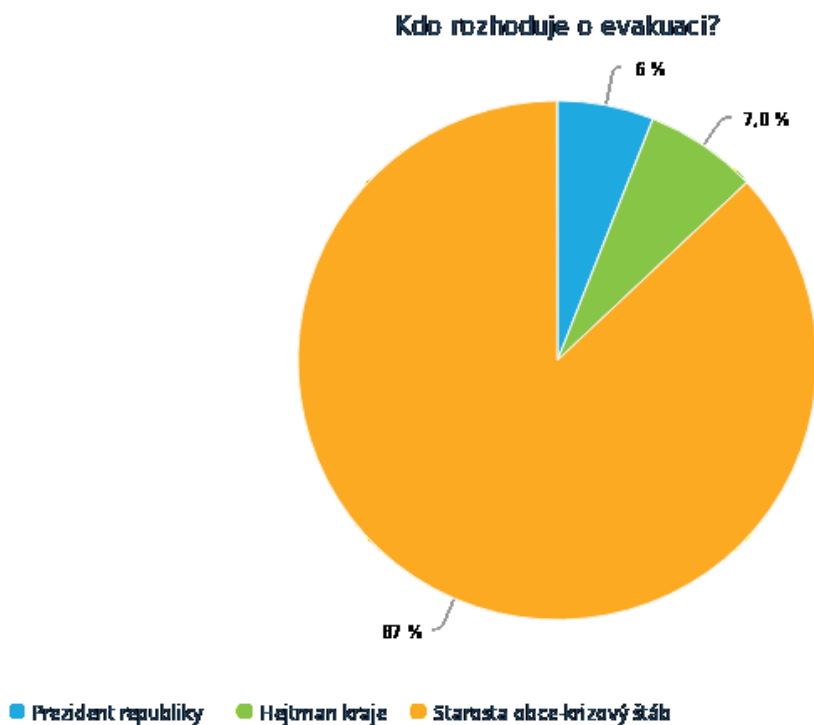
Otázkou číslo 10 bylo, co mají lidé dělat, když uslyší tón pro „všeobecnou výstrahu“. Na výběr bylo ze tří možností a správná odpověď byla, že se obyvatelé ukryjí doma, zavřou a utěsní okna a dveře. Samozřejmě si zapnou i televizi nebo rádio, aby mohli dostávat čerstvé a přesné informace ohledně mimořádné události. Správnou možnost zvolilo 76 % dotázaných, což mně překvapilo. Jedna pětina respondentů zvolila možnost, že opustí prostor a odjedou pryč, což je ovšem špatně, protože podle "všeobecné výstrahy" nepoznáme, o jakou událost se jedná a kde se nachází. Zbytek dotázaných zvolil variantu s ukrytím doma a s voláním na číslo 112, což je ovšem špatně a to z důvodu, že může dojít k přetížení linek tísňového volání.

Graf č. 10 Otázka č. 10: Chování za VP

Otázka č. 11 - Kdo rozhoduje o evakuaci?

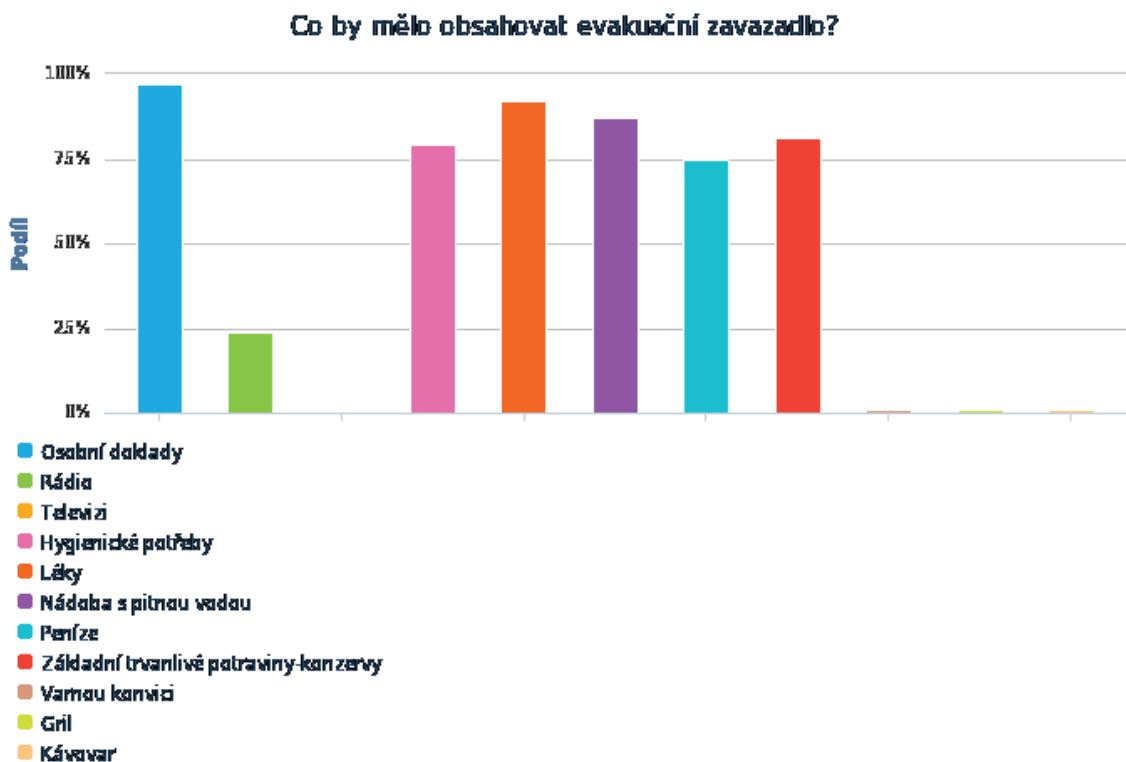
V následující otázce jsem se dotazoval respondentů, jestli ví, kdo vyhláší evakuaci. Na výběr jsem dal tři možnosti a 87 % z dotázaných odpovědělo, že evakuaci vyhláší starosta obce - krizový štáb, což je samozřejmě správná odpověď. Možnost, že evakuaci vyhláší hejtman kraje zvolilo 7 lidí ze 100. O 1 % méně si myslí, že evakuaci vyhláší prezident republiky.

Graf č. 11 Otázka č. 11: Rozhodnutí o evakuaci

Otázka č. 12 - Co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo?

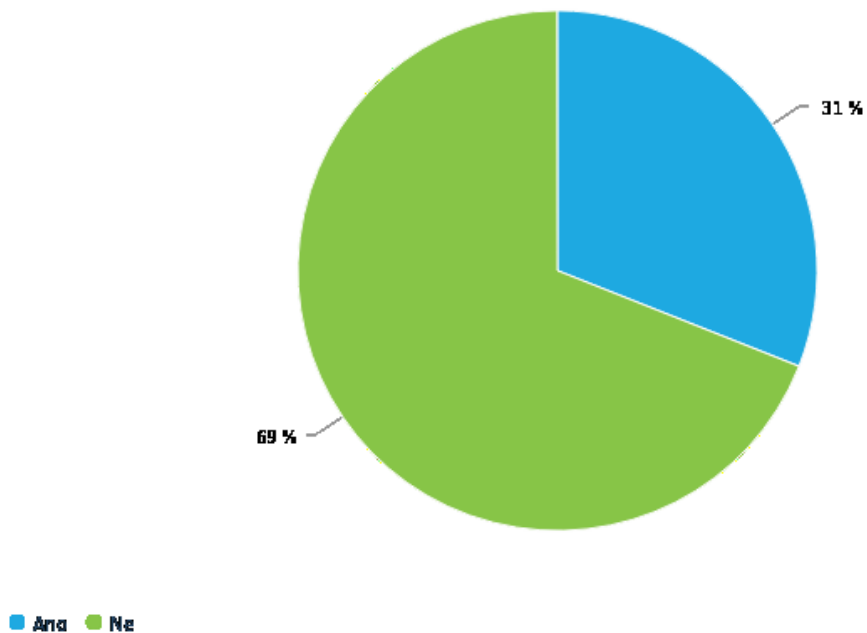
Respondentů jsem se v otázce č. 12 ptal, co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo. Na výběr měli z 11 věcí a mohli zvolit více možností. Kromě 3 lidí zvolilo, že evakuační zavazadlo musí obsahovat osobní doklady. Ze sta dotázaných se 92 % shodlo na tom, že nesmí chybět léky. Na třetím místě s 87 % je nádoba s pitnou vodou. Základní trvanlivé potraviny a konzervy dostaly 81 hlasů. O pouhé 2 % méně lidé zvolilo hygienické potřeby. 75 % dotázaných by si do evakuačního zavazadla přibalilo i peníze. Zhruba čtvrtina lidí by si přibalilo i rádio. Gril, kávovar a varnou konvici by si vzalo 1 % dotázaných. Možnost přibalení televize do evakuačního zavazadla nezvolil nikdo.

Graf č. 12 Otázka č. 12: Evakuační zavazadlo

Otázka č. 13 - Víte, kde se nachází nejbližší funkční ochranný kryt?

Otázka č. 13 se týkala toho, zda dotázaní ví, kde se nachází nejbližší ochranný kryt, který je schopen provozu během případné mimořádné události. Je až s podivem, že 69 % respondentů neví, kde se takový kryt nachází.

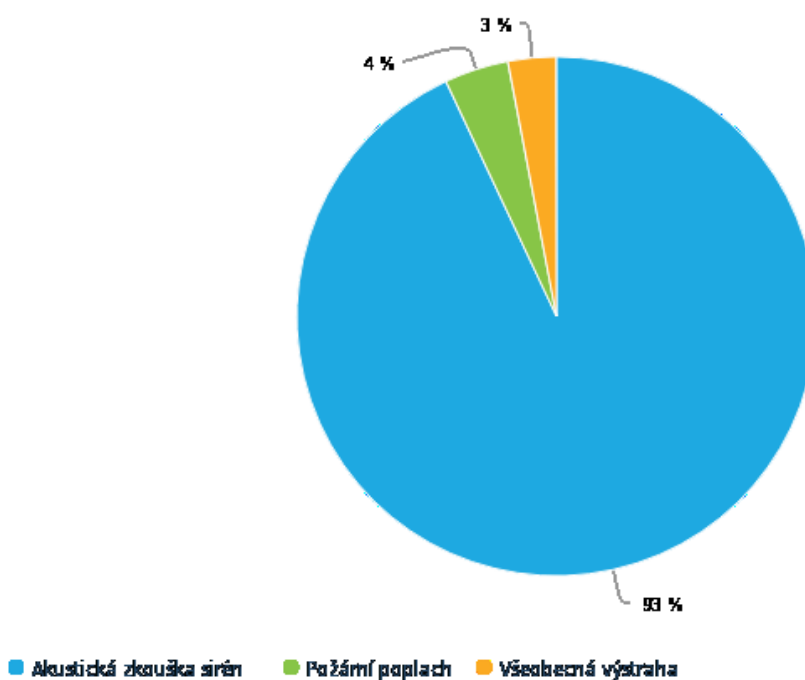
Víte, kde se nachází nejbližší funkční ochranný kryt?

Graf č. 13 Otázka č. 13: Ochranný kryt

Otázka č. 14 - Každou 1. středu v měsíci můžeme od 12:00 slyšet sirény. Co znamenají?

Otázka č. 14 zjišťovala, jaká siréna zní každou 1. středu v měsíci od 12:00. Na výběr bylo ze tří možností a 93 ze 100 odpovědělo správně. Jedná se o akustickou zkoušku sirén, která probíhá pravidelně v tuto dobu už několik let. Další 4 % respondentů si chybně myslelo, že se jedná o požární poplach. Pouze 3 lidé se domnívali, že každou 1. středu v měsíci slyší v pravé poledne sirénu pro "všeobecnou výstrahu".

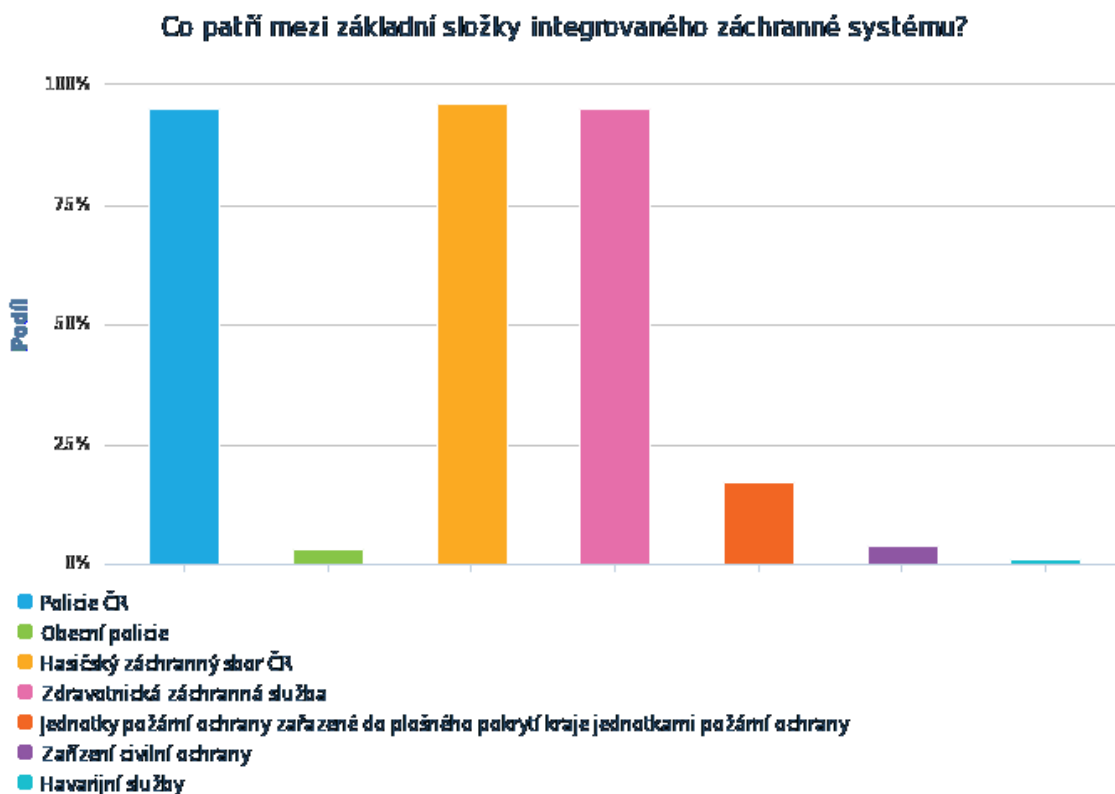
Každou 1. středu v měsíci můžeme od 12:00 slyšet sirény. Co znamenají?

Graf č. 14 Otázka č. 14: 1. středa

Otázka č. 15 - Co patří mezi základní složky integrovaného záchranného systému?

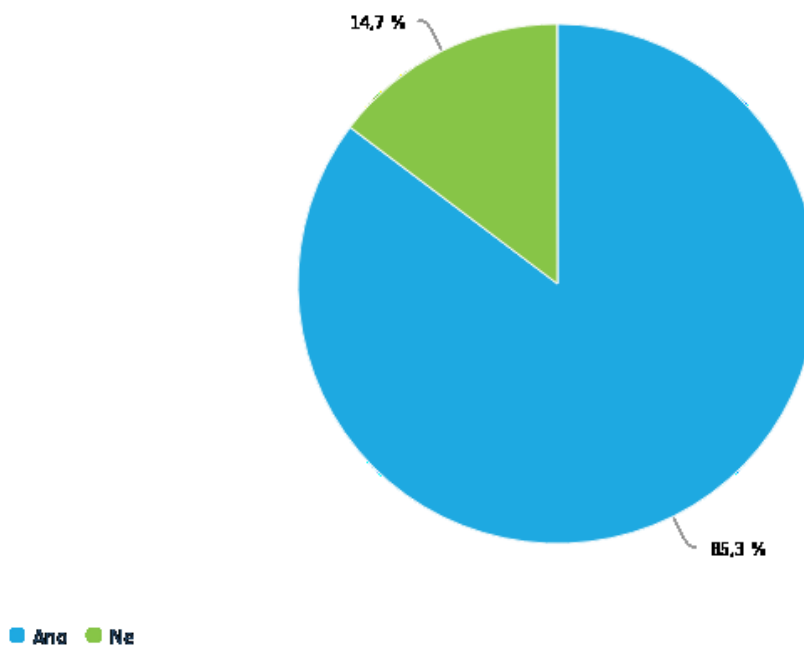
V poslední otázce jsem se respondentů ptal na otázku, které složky integrovaného záchranného systému patří mezi základní. Možností mohli dotázaní zvolit samozřejmě více a nejvyšší počet odpovědí dostal Hasičský záchranný sbor ČR. O procento méně pak dostala Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, které patří mezi základní složky IZS obdržely 17 % hlasů.

Graf č. 15 Otázka č. 15: Základ IZS

Otázka č. 16 - Patří očkování mezi nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci?

Závěrečná část dotazníkového šetření se týkala zdravotní prevence. V otázce číslo 16 jsem se ptal respondentů, jestli patří očkování mezi nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci. Drtivá většina odpověděla správně, protože očkování opravdu patří mezi to hlavní, o čem zdravotní prevence je.

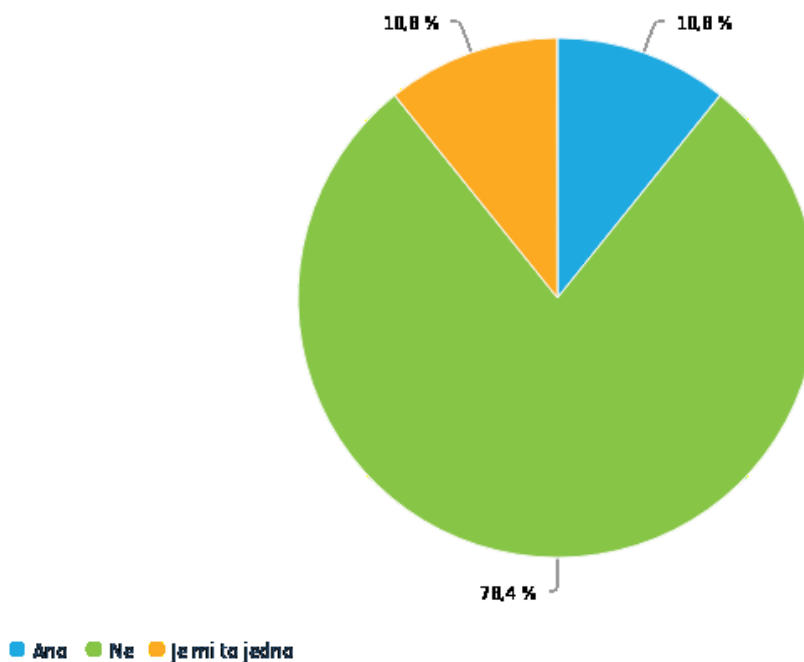
Patří očkování mezi nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci?

Graf č. 16 Otázka č. 16: Očkování

Otázka č. 17 - Myslíte si, že je správné, že někteří rodiče nechťejí očkovat své děti?

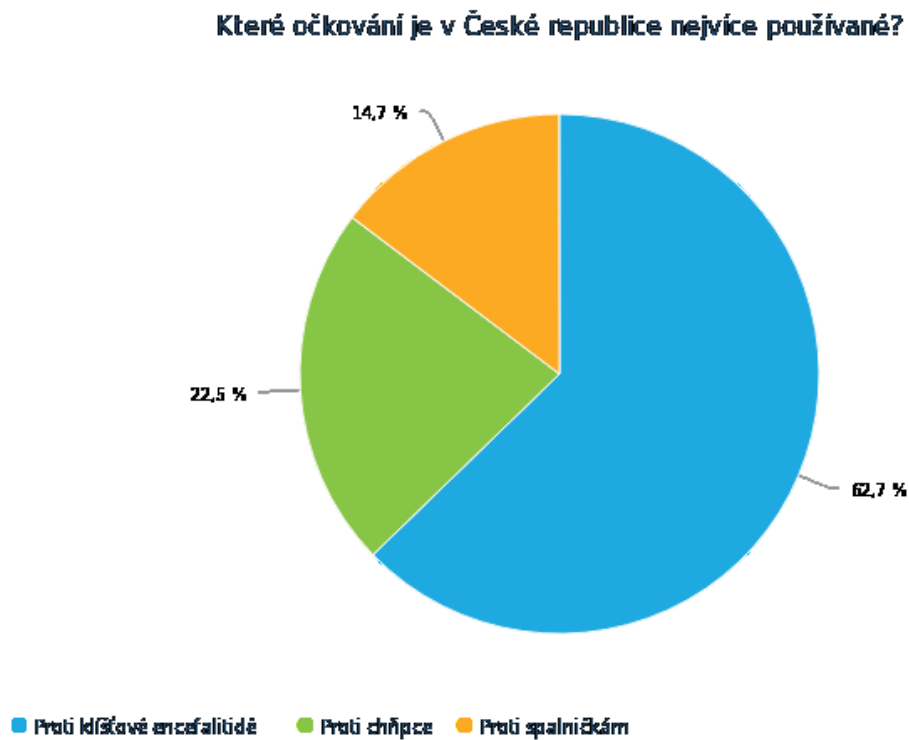
Na tuhle otázku není jednoduché určit správnou odpověď, jelikož žádná varianta není ani špatně a ani správně. Šlo spíše o takový průzkum, jaký mají na téma „biorodiče“ názor. Opět se drtivá většina přiklonila k variantě, že nenechat očkovat své děti je špatné. Po necelých 11 % dostaly další dvě varianty.

Myslíte si, že je správné, že někteří rodiče nechťejí očkovat své děti?

Graf č. 17 Otázka č. 17: Neočkované děti

Otázka č. 18 - Které očkování je v České republice nejvíce používané?

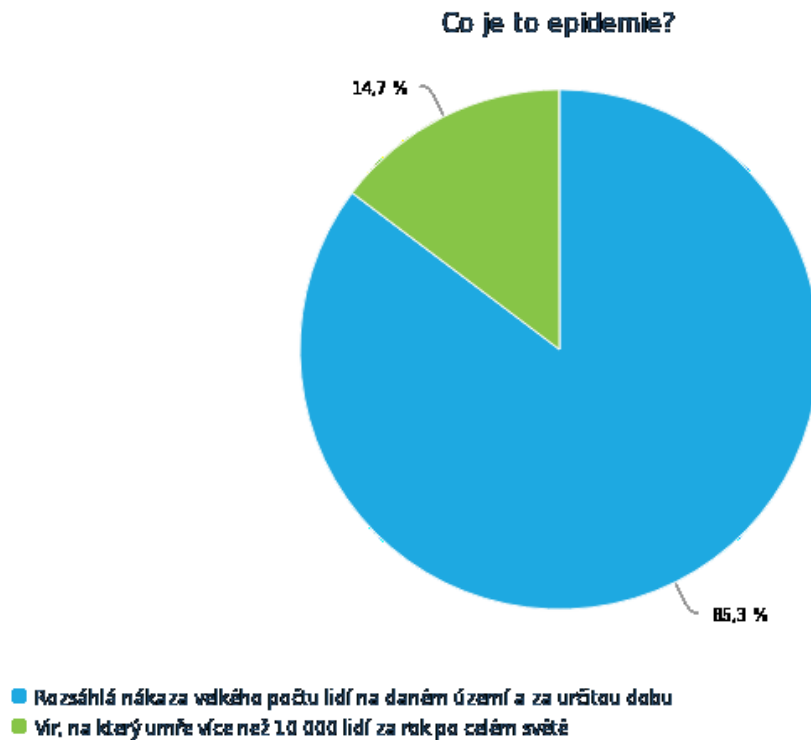
Tato otázka se zaměřuje na to, které očkování se v České republice nejčastěji používá. Skoro dvě třetiny respondentů správně uvedlo, že nejčastěji používaným očkováním je to, které je proti klíšťové encefalitidě. Na druhém místě dotázaní uvedli, že je očkování proti chřipce.

Graf č. 18 Otázka č. 18: Nejčastější očkování

Otázka č. 19 - Co je to epidemie?

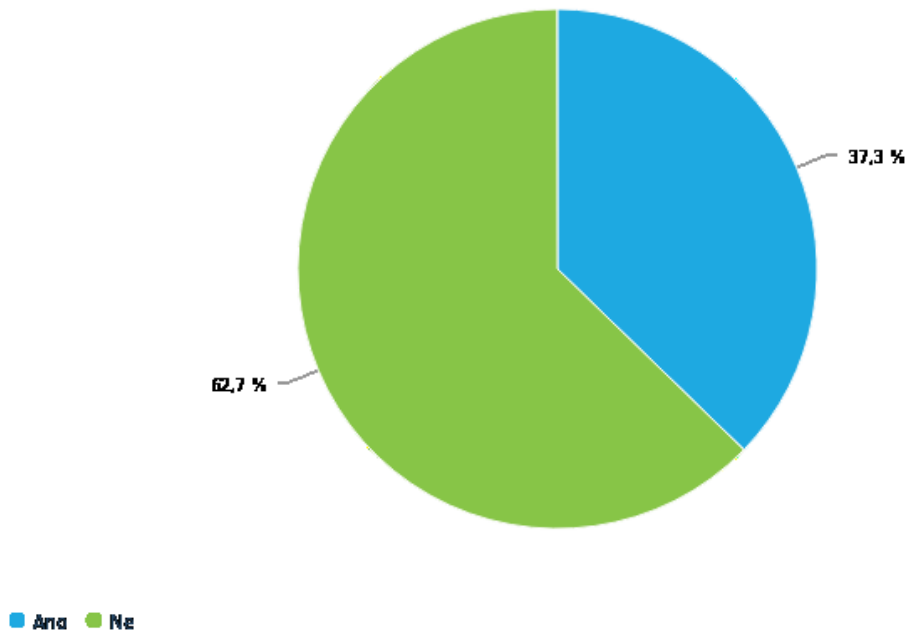
V předposlední otázce dotazníkového šetření jsem se respondentů ptal na to, co je to epidemie. Na výběr byly pouze dvě možnosti a z toho více než 85 % odpovědělo správně. Za epidemii správně považují rozsáhlou nákazu velkého počtu lidí, která se vyskytuje na území za určitou dobu.

Graf č. 19 Otázka č. 19: Co je to epidemie?

Otázka č. 20 - Necháváte se očkovat i nepovinným očkováním?

Poslední otázka se týkala nepovinného očkování dotázaných. Ptal jsem se respondentů, jestli se nechávají očkovat i v případě, kdy to není povinné. Překvapující byla negativní odpověď.

Necháváte se očkovat i nepovinným očkováním?

Graf č. 20 Otázka č. 20: Nepovinné očkování

9 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Z výše uvedeného dotazníkového šetření, které obsahovalo 20 otázek ohledně varování a chování během mimořádných událostí, se zúčastnilo 100 respondentů. 57 dotázaných tvořily ženy a nejpočetnější skupinu respondentů byli lidé od 26 let do 40 let. Více než dvě třetiny z dotázaných mají jako nejvyšší dosažené vzdělání byla střední škola.

Překvapující odpovědi na otázku číslo 9, která se týkala signálu pro „všeobecnou výstrahu“. Ze sta respondentů zvolilo 43 % odpověď, že nepozná tento tón a dalších 32 odpovědělo špatně. To znamená, že pouze čtvrtina dotazovaných odpověděla správně. Tohle číslo mě poněkud zarazilo a je vidět, že v tomhle ohledu má obyvatelstvo ještě velké mezery. Naopak na otázku, která se opět týkala signálu pro "všeobecnou výstrahu" a toho, co dělat, když jej uslyší, odpovědělo 76 % dotázaných správně a to tak, že se mají ukrýt doma, zavřít a utěsnit okna a dveře a pustit si televizi nebo rádio, aby se dozvěděli nové informace o dané mimořádné události.

Alarmující byly i odpovědi na otázku číslo 13, která se týkala nejbližšího ochranné krytu, který je v provozuschopném stavu. Tady odpovědělo negativně více než dvě třetiny dotazovaných.

Naopak pozitivní výsledky byly u otázky číslo 12. Týkala se obsahu evakuačního zavazadla. Kromě 3 lidí ze 100 by si do evakuačního zavazadla vzali všichni ostatní osobní doklady, na léky si vzpomnělo 92 lidí.

9.1 Návrhy na zlepšení informovanosti

Podle analýzy dotazníkového šetření se zapojili spíše lidé, kteří mají už svá studia úspěšně za sebou, tak bych přikládal větší důraz na výuku této problematiky na základních a středních školách.

Když jsem se dotazoval, zda by uvítali nové informace, tak 69 % respondentů odpovědělo, že by informace dostávalo rádo. Dalších 23 dotázaných uvedlo, že neví, jak by s takovými informacemi naložilo, což mě opět utvrzuje v názoru, že na základních a středních je málo času věnováno této problematice. Dle mého názoru by se tyto informace mohly dostat do povědomí žáků a studentů "hravou" formou výuky. Mohli by si vyzkoušet různé simulace mimořádných událostí, případnou evakuaci, nebo by si mohli zkusit zabalit své evakuační zavazadlo.

Lze se domnívat, že by žáci a studenti mohli pozitivně uvítat i nějaké projektové dny, kde by navštívili základní složky integrovaného záchranného systému a podívali se, jak to funguje např. na policejní stanici za běžného provozu, nahlédli do vozů záchranné zdravotnické služby a seznámili se s prostředím, ve kterém slouží hasičský záchranný sbor.

Co se týče získávání nových informací, tak nejlepším zdrojem byl podle respondentů internet. Přednáška se umístila na druhém místě, což mě celkem překvapilo a myslím si, že by to nebylo vůbec špatné, kdyby se žáci základních škol a studenti škol středních účastnili alespoň jednou za školní rok nějaké přednášky na téma mimořádných událostí, kde by přednášel např. hasič nebo policista, který by do výkladu vložil i jeho vlastní zážitky ze zásahů.

Nejméně odpovědí dostala sice možnost, která by informovala občany formou letáku, ale myslím si, že to není úplně špatná varianta informovanosti. Kdyby se udělal nějaký letáček nebo brožura, která by byla napsána srozumitelně i pro děti. Mohla by obsahovat základní informace ohledně IZS, mimořádných událostí a evakuaci. Myslím si, že by bylo zajímavé řešení, kdyby se brožury vytvořily v sérii komiksů, které by měly nejen příběh, ale také by podávaly dětem informace o dané problematice.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala prevenci a chování obyvatelstva během mimořádných událostí. Byly v ní zmíněny také různé typy těchto událostí. V praktické části je dotazníkové šetření, kterého se aktivně zúčastnilo 100 respondentů.

V první kapitole bakalářské práce se věnovala základním pojmům, se kterými jsem následně pracoval v celé práci. Byly zmíněny především prevence, mimořádná událost, živelná pohroma, katastrofa, havárie, dále pak co jsou likvidační a záchranné práce, integrovaný záchranný systém, krizové řízení a v neposlední řadě terorismus.

Druhá kapitola popisovala historii ochrany obyvatelstva a to, jak se vyvíjela. Tato kapitola byla rozdělena do několika podkapitol. První podkapitolou byla civilní protiletectká ochrana od roku 1935 do roku 1938. Toto období bylo rozděleno na tři části a to na mírové období, na dobu po vyhlášení leteckého poplachu a nesměl jsem ani zapomenout na dobu, která byla po ukončení leteckého poplachu. Další podkapitolou je období za 2. světové války. Nechybí ani mezidobí let 1949 až 1989 a současnost.

Třetí kapitola byla věnována zdravotní prevenci. Největší důraz byl kladen na to, jaký má zdravotní prevence význam. Mezi nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci patří bezpochyby očkování. Kapitola se věnuje i nemocem, na které se v České republice musí očkovat a nemocem, kterými se může člověk nakazit, když vycestuje do zahraničí. Byly zmíněny i epidemiologická opatření a karanténa, izolace a observace.

Zabezpečení ochrany obyvatelstva bylo zmíněno ve čtvrté kapitole. Zaměřil jsem se především na orgány a instituce, které jsou zodpovědné za integrovaný záchranný systém a ochranu obyvatelstva.

Kapitola číslo pět pojednávala o varování obyvatelstva. Byla zaměřena převážně na to, co je to všeobecný poplach, co dělat, když jej uslyšíme a jak takový signál poznáme. V páté kapitole nechyběl ani poplach požární. Věnoval jsem také pozornost ověřování provozuschopnosti jednotného systému varování a vyzoomění.

Šestou kapitolou byly mimořádné události, kde jsem podrobně popsal požáry, povodně, sesuvy půdy a terorismus. Zmínil jsem, jak těmto mimořádným událostem předcházet, jak se chovat, když takové situace nastane. V kapitole šest nechybí ani největší a nejničivější z nich.

Poslední kapitolou v teoretické části byla evakuace. Jedná se o jeden z nejdůležitějších prvků ochrany obyvatelstva. Právě proto jsem tomuto tématu věnoval celou kapitolu. Lidé by měli vědět, co dělat, když evakuace nastane. Věnoval jsem se také tomu, co je to evakuační zavazadlo a co by mělo obsahovat. V sedmé kapitole jsou zmíněny druhy evakuace a ukrytí obyvatelstva.

Na začátek praktické části jsem zvolil dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo 100 anonymních respondentů. Tato kapitola obsahovala grafy, které jsem vytvořil na základě otázek a odpovědí. Dotazník měl 20 otázek a byl zaměřen na to, jak je obyvatelstvo seznámeno s prevencí a správným a hlavně bezpečným chováním během mimořádných událostí.

Poslední kapitola obsahovala celkové zhodnocení dotazníkového šetření a rovněž také návrh na zlepšení informovanosti ohledně mimořádných událostí.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak je obyvatelstvo seznámeno s chováním během mimořádných událostí. Jestli ví základy evakuace a co dělat, když uslyší sirény. Tyto informace jsem zjišťoval za pomoci dotazníkového šetření, který jsem následně vyhodnotil a lze se tedy domnívat, že byl cíl mé práce splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [4] PACINDA, Štefan a Ján PIVOVARNÍK. Kolektivní ochrana obyvatelstva. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-67-9.
- [2] ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-866-4012-4.
- [3] LINHART, Petr a Radim ROUDNÝ. Ochrana obyvatelstva a terorismus: distanční opora. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. ISBN 978-807-3951-658.
- [4] BAŠTECKÁ, Bohumila. Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0708-X.
- [5] MARTÍNEK, Bohumír. Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-866-4008-6.
- [6] ČAPOUN, Tomáš. Chemické havárie. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 80-866-4064-7.
- [7] Zprávy CEM [online]. 2019, 2019(1) [cit. 2019-04-08]. ISSN 1804 – 8676.
- [8] SKŘEHOT, Petr. Mimořádné události. Portál BOZP [online]. 2014 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <http://www.portalbozp.cz/mimoradne-udalosti/>
- [9] ŠEFČÍK, Vladimír, Miroslav TOMEK a Miroslav HRUŠKA. Krizové řízení v malých a středních podnicích. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. ISBN 978-80-7318-867-2.
- [10] Očkování. Očkovací centrum [online]. 2015 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://www.ockovacentrum.cz/cz/o-ockovani>
- [11] Nemoci v ČR. Očkovací centrum [online]. 2015 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://www.ockovacentrum.cz/cz/nemoci-v-cr>
- [12] GÖPFERTO VÁ, Dana, Petr PAZDIORA a Jana DÁŇOVÁ. Epidemiologie: (obecná a speciální epidemiologie infekčních nemocí). Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1232-1.

- [13] DOLINA, Jiří, ed. Civilizace a nemoci. Praha: Futura, 2009. ISBN 978-80-86844-53-4.
- [14] ŠTĚTINA, Jiří. Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4578-7.
- [15] PRYMULA, Roman. Biologický a chemický terorismus: informace pro každého. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0288-6.
- [16] Malárie. Očkovací centrum [online]. 2017 [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://www.ockovacentrum.cz/cz/malarie>
- [17] FARKAŠOVÁ, Dana. Determinanty zdravia. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 2018. ISBN 978-80-8063-461-2.
- [18] MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. Výchova ke zdraví. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2715-8.
- [19] KOHOUTEK, Tomáš a Ivo ČERMÁK, ed. Psychologie katastrofické události. Praha: Academia, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-200-1816-8.
- [20] BEBČÁK, Petr. Požárně bezpečnostní zařízení. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2004. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-866-3434-5.
- [21] HRABÁNKOVÁ, Magdalena a Dana PROCHÁZKOVÁ. Krizové řízení. 2. rozšířené vydání. Praha: EKO-CONSULT, 2002. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-238-9922-8.
- [22] BRZYBOHATÝ, Marian a Dana PROCHÁZKOVÁ. Terorismus. 2. rozšířené vydání. Praha: Police History, 1999. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-902-6701-7.
- [23] ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. Vybrané aspekty soudobého terorismu. 2. rozšířené vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7278-443-1.

- [24] KRULÍK, Oldřich, Ivan MAŠEK a Otakar J. MIKA. Fenomén současného terorismu. 2. rozšířené vydání. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2008. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-214-3600-8.
- [25] Ústřední správní úřady. Správa státních hmotných rezerv [online]. 2009 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/pusobnost_organu_pri_zajistovani_vecnych_zdroju/Stranky/ustredni_spravni_urady.aspx
- [26] Bezpečnostní rada státu. Vláda ČR [online]. 2019 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851/>
- [27] Ústřední krizové štáby. Vláda ČR [online]. 2018 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/krizove-staby-98.aspx>
- [28] Izolace. Ministerstvo zdravotnictví [online]. 2019 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Verejne/dokumenty/mate-podezreni-na-vyskyt-infekcniho-onemocneni-u-sebev-rodine-ci-na-pracovisti_17083_4011_5.html

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CO	Civilní obrana
CPO	Civilní protiletectká ochrana
ČR	Česká republika
HOPKS	Hospodářská opatření pro krizové stavy
IZS	Integrovaný záchranný systém
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1 Otázka č. 1: Jste?	33
Graf č. 2 Otázka č. 2:Vzdělání	34
Graf č. 3 Otázka č. 3: Věk	35
Graf č. 4 Otázka č. 4: Prožití MU	36
Graf č. 5 Otázka 5: MU v okolí bydliště	37
Graf č. 6 Otázka č. 6: Seznámení s MU	38
Graf č. 7 Otázka č. 7 Nové informace	39
Graf č. 8 Otázka č. 8: Čerpání informací	40
Graf č. 9 Otázka č. 9: Všeobecná výstraha	41
Graf č. 10 Otázka č. 10: Chování za VP	42
Graf č. 11 Otázka č. 11: Rozhodnutí o evakuaci	43
Graf č. 12 Otázka č. 12: Evakuační zavazadlo	44
Graf č. 13 Otázka č. 13: Ochranný kryt	45
Graf č. 14 Otázka č. 14: 1. středa	46
Graf č. 15 Otázka č. 15: Základ IZS	47
Graf č. 16 Otázka č. 16: Očkování	48
Graf č. 17 Otázka č. 17: Neočkované děti	49
Graf č. 18 Otázka č. 18: Nejčastější očkování	50
Graf č. 19 Otázka č. 19: Co je to epidemie?	51
Graf č. 20 Otázka č. 20: Nepovinné očkování	52

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: Dotazníkové šetření	63
--	----

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Zdravotní prevence a bezpečné chování během mimořádných událostí

Dobrý den,

Jmenuji se Jakub Zakravač a jsem studentem 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Studuji obor ochrana obyvatelstva a prosím Vás o vyplnění mého dotazníku, který mi poslouží k bakalářské práci.

Děkuji za Váš čas.

1. Jste:

- muž
- žena

2. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

- Základní škola
- Výuční list
- Střední škola
- Vysoká škola

3. Kolik Vám je let?

- 0-15
- 16-21
- 22-30
- 31-100

4. Zažil jste někdy nějakou mimořádnou událost?

- Ano
- Ne

5. Jaké mimořádné události mohou ohrozit váš život v okolí vašeho bydliště? (i více odpovědí)

- Povodeň
- Požár
- Únik nebezpečné chemické látky
- Nehoda na železnici
- Nehoda na silnici
- Letecká nehoda
- Sesuv půdy

6. Byl/a jste seznámen/a během vašeho studia s mimořádnými událostmi?

- Ano
- Ne

7. Dozvídali byste se rádi nové informace o postupech chování v případě mimořádné události a o preventivní činnosti s ní spojenou?

- Ano, zajímalo by mě to
- Ne
- Nevím, jestli by mi to k něčemu bylo

8. Pokud ano, odkud byste informace čerpal/a?

- Internet
- Televize
- Rádio
- Leták
- Přednáška

9. Poznáte, který signál je správný pro "všeobecnou výstrahu"?

- Nepoznám
- Kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin
- Nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin
- Nepřerušovaný tón sirény po dobu 120 vteřin

10. Co dělat, když takový tón uslyšíte?

- Opustíte prostor a odjedete co nejdál
- Ukryjete se doma a budete volat 112
- Ukryjete se doma, zavřete okna a pustíte si televizi nebo rádio

11. Kdo rozhoduje o evakuaci?

- Prezident republiky
- Hejtman kraje
- Starosta obce-krizový štáb

12. Co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo? (i více možností)

- Osobní doklady
- Rádio
- Televizi
- Hygienické potřeby
- Léky
- Nádoba na pitnou vodu
- Peníze
- Základní trvanlivé potraviny-konzervy
- Varnou konvici
- Gril
- Kávovar

13. Víte, kde se nachází nejbližší funkční ochranný kryt?

- Ano
- Ne

14. Každou 1. středu v měsíci můžeme od 12:00 slyšet sirény. Co znamenají?

- Akustická zkouška sirén
- Požární poplach
- Všeobecná výstraha

15. Co patří mezi základní složky IZS? (i více odpovědí)

- Policie ČR
- Obecní policie
- Hasičský záchranný sbor ČR
- Zdravotnická záchranná služba
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Zařízení civilní ochrany
- Havarijní služby

16. Patří očkování mezi nejzákladnější a nejúčinnější zdravotní prevenci?

- Ano
- Ne

17. Myslíte si, že je správné, že někteří rodiče nechtějí očkovat své děti?

- Ano
- Ne
- Je mi to jedno

18. Jaké očkování je v České republice nejvíce používané?

- Proti klíšťové encefalitidě
- Proti chřipce
- Proti spalničkám

19. Co je to epidemie?

- Rozsáhlá nákaza velkého počtu lidí na daném území a za určitou dobu
- Vir, na který umře více než 10 000 lidí za rok po celém světě

20. Necháváte se očkovat i nepovinným očkováním?

- Ano
- Ne